

בצילא דמהימנותא

בקודש פנימה • דברי תורה • שיחות קודש

פר' תולדות • כד מרחשון - א כסלו

תשפ"ד • שנה כ"ד • גליון ז (אלף ר"ה)

ובאמת שכל זה הוא הכנה לגאולה העתידה, ומצינו בחז"ל (איכ"ר א, נא, וברושלמי ברכות פ"ב ה"ד) ביום שחרב בית המקדש נולד בן דוד, ושמעתי ממרן אאדמו"ר זי"ע כי כבר עומדים אנו זמן רב אחר זמן של 'בעתה' (ישעי' ס, כב, סנהדרין צח, א), שאמרו חז"ל (סנהדרין צז, א) אלפיים ימות המשיח, ומיני אז כבר החל זמן של 'בעתה', וכל המתרחש בעולם סובב סביב זה כהכנה לקראת עת הגאולה.

ולעת כזאת כאשר בני ישראל שרויים בסכנה גדולה בצר ובמצוק, וזקוקים לרחמי שמים בוודאי רק זכות התורה וזכות האמונה היא שתעמוד להם להוושע, וכשם שממצרים נגאלו אבותינו רק בזכות האמונה (ילקוט שמעוני הושע, רמז תקיט), הרי שכמו כן 'כימי צאתנו מארץ מצרים יראנו נפלאות' (עפ"י מיכה ז, טו), ועל ידי ההתחזקות באמונה בכל שכבות ציבור עם בני ישראל, נזכה לגאולה השלימה. וכהיום הזה גם אותם בני התועים אשר הרמב"ם בהל' ממרים (ג, ב-ג) כבר פסק שדינם כאנוסים, [ולשונו שם: אבל בני התועים האלה, ובני בניהם, שהדיחו אותם ונולדו בין הקראים וגדלו אותם על דעתם, הרי הוא כתינוק שנשבה ביניהם וגדלוהו ואינו זריז לאחוז בדרכי המצות שהרי הוא כאנוס, ואע"פ ששמע אח"כ שהוא יהודי וראה היהודים ודתם הרי הוא כאנוס שהרי גדלוהו על טעותם, כך אלו שאמרנו האוחזים בדרכי אבותם הקראים שטעו. לפיכך ראוי להחזיר בתשובה ולמשכם בדברי שלום עד שיחזרו לאיתן התורה" -] אשר מעולם לא שנו ולא למדו, גם הם יודעים כי אין לנו להשען אלא על אבינו שבשמים, ובכל עת מבקשים הם ברכות ושיתפללו בעדם, הרי שבוודאי בהאי זכותא נזכה במהרה לגאולת עולם ושיפציע אורו של מלך המשיח בב"א.

יום רביעי פר' חיי שרה כ"ד מרחשון

אחר תפילת שחרית נכנס לקו"פ כ"ק האדמו"ר מזלאטשוב שליט"א יחד עם חתנו הרה"ג ר' יוסף צבי

יום שלישי פר' וירא ט"ז מרחשון

בערב סידר מרן שליט"א חופה וקידושין אצל החתן החבר ישראל אריה נ"י בן הרה"ג ר' דוד זלמנוביץ ר"מ בישיבה"ק היכל התורה פעיה"ק (בן הרב אייזיק מאיר שליט"א משב"ק, וח"ר אברהם בנימין רייכמן מביתר), ע"ב הרה"ח ר' זאב יהודה שטמר מאלעד (בהג"ר אלימלך משה מב"ב).

ליל רביעי פר' חיי שרה כ"ד מרחשון

בערב קיבל מרן שליט"א קהל, באמצע הגיעו משלחת מארגון 'עזר מציון' בראשות הרב חנניה צ'ולק. חברי המשלחת פרסו בפני הקודש את כל פעולות הקודש הנעשים על ידי הארגון, לסיוע לחולים ובני משפחותיהם, ובפרט לאלו שנחלו רח"ל במחלה הידועה והארורה, וכעת מופנית עיקר הפעילות בהגדלת מאגר 'מח עצם', שעל ידה הצילו כבר רבים מישראל, אשר נושעו ויצאו ממות לחיים כפשוטו. וכעת לאור המצב הקשה שבארץ ישראל, ישנם כמה עשרות מחולי בני ישראל המצפים וזועקים לישועתם, ובמאגר אין תורמים המתאימים להם, מה שמעמיד את חיהם בסכנה. אי לכך יוצאים בארגון במבצע של דגימות 'מח עצם' בקרב האברכים ועמך בית ישראל, ולעורר את הציבור על ענין זה.

מרן שליט"א שוחח עמהם על ענייני בריאות הנפש, כשלפי המצב מתרבים מקרי המצוקה בענין זה, ועודד ידם לפעול בענין זה.

אח"כ חתם מרן שליט"א על קריאת קודש יחד עם מרנן ורבנן גדולי ישראל שליט"א אל אחינו בני ישראל להירתם לענין נחוץ זה. ואח"כ שוחח מרן שליט"א מעט אודות המצב בארה"ק.

ואמר מרן שליט"א: הנה במצב כעת ראו הכל כבר מהרגע הראשון כי אין לנו להשען אלא על אבינו שבשמים, ואם ה' לא ישמור עיר שוא שקד שומר. ומאידך ראו בחוש את יד ה' וניסיו הגדולים.

ברוך אשר יקים את דברי התורה הזאת

דברות הקודש בגליון זה נודבו ונדפסו

לע"נ מוה"ר משה בן מוה"ר שמואל רפאל רייך ז"ל

ת.נ.צ.ב.ה.

בפנים יפות (בראשית א, יא; ויקרא כה, לח; במדבר יד, יז; דברים לב, ד; הפלאה כתובות ח, ב ד"ה והנה המתרגם) ובעוד ספרים קדושים (ראה אור החיים הק' במדבר טז, א) שאם יש לאדם בנים שאינם הגונים הרי זה גורם פגם למפרע לאביהם.

נמצא שכל זמן שקיים בעולם אומה ישמעאלית אשר כולם טמאים ונואפים ועל חרבים יחיו, וממירים את חייהם של עם ישראל בצרות רבות ורעות, הרי זה עומד בעוכריו של ישמעאל ומעכבים את תשובתו שלא תוכל להתקבל, עד שבגינם מגרשים אותו מלהסתפח בנחלת ה'. אשר על כן, בכל יום ויום עומד ישמעאל לפני כסא הכבוד וזועק בככי ותחנונים להקב"ה להכרית כל מריע ולהעביר מן העולם את כל זרעו. ואף אם לא כל הערביים כולם הם מזרע ישמעאל, על כל פנים, הוא מבקש רחמים שכל אותם ערביים שבשמים ידוע שהם מזרעו של ישמעאל, כולם כרות יכרתון ויעברו מן העולם.

האדמו"ר מזלאטשוב: מסופר על החפץ חיים זצ"ל, שפעם אירע איזה אסון במדינה רחוקה, והוא היה נרעש מזה מאד, ואמרו לו שהרי אין מתגוררים שם יהודים, ואמר שכל מה שקורה בעולם הכוונה הוא ליהודים ואנו צריכים להתעורר מזה.

מרן שליט"א: הרי כל בריאת העולם היה בשביל ישראל, אם כן כל מה שקורה הוא בשבילם, אם מבינים ואם לא...

האדמו"ר מזלאטשוב: הכל הוא בשביל לעורר את ישראל. **מרן שליט"א:** ובוודאי במקרה הזה עכשיו ה"י.

האדמו"ר מזלאטשוב: באנו לקרוא למרן שליט"א לשמחת הבר מצווה של נכדי שיחי'. איתא בזוה"ק (ח"ב דף קא, ב) עה"פ (תהלים ב, ז) אני היום ילדתיך, דקאי על יום הבר מצוה, שמקבלים תוספת נשמה.

חתנו הרב יוסף הערש מוסקוביץ: המנהג היה בצאנז שהבחור הבר מצוה אמר כל הפלפול?

מרן שליט"א: מרן אדמו"ר זי"ע רצה שיאמרו הכל. **חתנו הרב יוסף הערש מוסקוביץ:** כ"ק האדמו"ר מטאהש זצ"ל סיפר, שמרן הדברי חיים שמע פעם פשעטל מבחור בר מצוה, והרגיש בזה קדושה גדולה של לימוד תורה לשמה, וחקר מפי הבחור מי למד עמו את הפלפול והראה על איזה עילוי שלמד עמו, ושאלו את העילוי ממי הפלפול, עד שנתברר שהגה"ק מאוסטראווצא זי"ע עשה הפלפול...

וידוע העובדא שהגה"ק מאוסטראווצא נסע אל הרה"ק משינאווא זי"ע, ובעת אמירת הזמירות בליל שבת נזעק ואמר: רבי האט אונזין מיין נשמה...

מאסקאוויטש שליט"א מפעיה"ק, לרגל שמחת הבר מצוה לנכדו - בנו נ"י, וזהו תוכן השיחה: **מרן שליט"א** התעניין בשלומו וכו'.

האדמו"ר מזלאטשוב: ב"ה, מצפים לישועות עם כל כלל ישראל. אנו נמצאים בתקופה קשה, צריכים רחמי שמים בכל רגע.

מרן שליט"א: אין בעל הנס מכיר בניסו, ומתרגלים שחיים כך...

האדמו"ר מזלאטשוב: בשפה שלהם קורים לזה 'אדיש'. **מרן שליט"א:** שמתרגלים שכך זה הולך.

האדמו"ר מזלאטשוב: וממילא מתקררים. **מרן שליט"א:** מצד אחד יש הסתר פנים גדול מאד, אך לעומת זה רואים גילויים מופלאים, אפילו בכל הפרשה הזאת.

האדמו"ר מזלאטשוב: גם אלו מן החלשים והנושרים שנהרגו, בוודאי היו להם הרהורי תשובה, ושמעתי שהם צעקו שמע ישראל... הם זכו לתשובה.

מרן שליט"א: היו כאלה שברגע האחרון לא נסעו, וכאלה שברגע האחרון כן נסעו, ואפילו שם ראו שכל כדור היה לו כתובת...

מרן אדמו"ר זי"ע היה אומר תמיד שהערביים גרועים מהנאצים... לא תמיד היו יכולים להבין זאת. כן היה אומר שקליפת ישמעאל היא הקליפה הכי גרועה.

האדמו"ר מזלאטשוב: זה מובא גם באוה"ח הק' (בראשית כה, ה; ויקרא ו, ב).

מרן שליט"א: ורואים זאת שהם השונאי ישראל הכי גדולים. **האדמו"ר מזלאטשוב:** מעשי האכזריות שלהם הוא לא יאומן כי יסופר.

מרן שליט"א: אמרתי פעם, ואני מקווה שמסכימים עמי מן השמים, כי הנה אמרו חז"ל (בבא בתרא טז, ב) שישמעאל עשה תשובה בחיי אביו, שנאמר (בראשית כה, ט) ויקברו אותו וישמעאל בניו, וכיון שישמעאל הקדים את יצחק שילך לפניו מוכח שעשה תשובה בחיי אביו. ואמרו חז"ל (תגיגה ט, א) איזהו מעוות שאינו יכול להתקן, זה הבא על הערוה והוליד ממנה ממזר. אלא שבכל זאת מבואר בספרים הקדושים (ראה חובות הלבבות, שער התשובה, פרק י; סידורו של שבת חלק א, שורש ו, ענף ב, אות ג) שמאחר שאין לך דבר העומד בפני בעלי תשובה, לכן כאשר החוטא שב בתשובה שלימה בכל לב ונפש, הקב"ה ממית את הממזר ובכך נמחק רושם החטא לגמרי.

כן הדברים אמורים גם בנוגע לישמעאל, שהרי הוא השאיר אחריו אומה שפלה ורשעה, וכל זמן שאותם ישמעאלים רשעים וטמאים נמצאים בעולם הם מעכבים את תשובתו. ובפרט על פי הידוע מה שכתב

ברוך אשר יקים את דברי התורה הזאת

דברות הקודש בגליון זה נודבו ונדפסו

לע"נ מוה"ר נתן אריה ליב בן מוה"ר אלימלך הלוי בלומענבערג ז"ל

ת.נ.צ.ב.ה.

קאמרת, וגרשון הוא לשון גירושין, והקב"ה מדבר אל הצדיק, נשא את ראש בני גרשון אלו הבנים שהם בעיני עצמם מגורשים ורחוקים מהקדושה, נשא את ראשם גם כן וירם קרנם בכבוד, וזהו גם הם. והוסיף הרה"ק משינאווא שהאיר והעלה נשמתו באלו הדברים.

גם הייטב לב זי"ע נסע אל הרבי ר' הירש.

האדמו"ר מזלאטשוב: פעם נסע מרן הדברי חיים אל הרבי ר' הירש זי"ע לשבת פרה, וכאשר ראה אותו הרבי ר' הירש שאל אותו בלשון תמיהה, צאנזער רב מה מעשיכם פה, האם יש לכם כאן איזה דין תורה או בורות, וענה לו מרן הדברי חיים שקבלה בידו שעל שבת פרה צריכים להיות אצל צדיק הדור ולכן בא, ולא ענה לו הרבי ר' הירש כלום. וכשסיפר זאת הרה"ק מציעשינוב זצ"ל הפליא את מדת ההשתוות של הרבי ר' הירש, שהרי מתחילה היה חידוש בעיניו שבא אצלו, וכשאמר לו שהוא צדיק הדור קיבל את דבריו...

כמדומני שהעבודה של מרן הדברי חיים לרקוד בבואי השלום, לקח מהרבי ר' הירש, וכן עוד כמה ענינים. כאשר חיתן הרה"ק רבי אלעזר ניסן זי"ע בנו של הישמח משה, את בנו הגה"ק רבי נחום הירש, חילק צדקה בליל החתונה, והגיע עני אחד ונתן לו סכום, אך הלה ביקש שיוסיף לו, ושאל את אביו הישמח משה אם להוסיף, ואמר הישמח משה שרוצה לראות את העני, וכשראהו אמר לו, תן לו כמה שירצה... ואח"כ נודע שזה היה הרבי ר' הירש שהיה אז קודם התגלותו.

חתנו הרב יוסף הערש מוסקוביץ: זה נודע לו רק כמה שנים אחר כך, כשראהו לאחר שנתגלה והבין שזהו אותו עני.

האדמו"ר מזלאטשוב: בגאליציא הקפידו לומר "רבי ר' הערש".

אצל מרן זי"ע היה זה דבר נורא לראות את יראת הכבוד כאשר הזכיר את שמות הצדיקים, במיוחד את הרבי ר' אלימלך... שהיה קם ממקומו בהידור. זה הכניס בצייבור ווארעמקייט וברען לצדיקים הקודמים.

מרן שליט"א: היה רגיל על לשונו לספר מה שאמר מרן הדברי חיים זי"ע, על אביו ורבא, שהם היו להבות אש, שירד להבת אש וקראו לו אביו, וירד להבת אש וקראו לו רבא...

וכבדו מרן שליט"א בלחיים וברכו מברכות קדשו וכן לחתנו ולהבחור הבר מצוה.

האדמו"ר מזלאטשוב: ראיתי עובדא, שכשהיה מרן זי"ע בפערנוואלד היה צריך הפאפא רב זצ"ל איזה טובה, והגיע למרן, וזה היה ביום א' דסליחות. והוא הרי נהג בכל מנהגי בעלזא כי היה מאוד אדוק לשם, ולכן נהג לצום ביום א' דסליחות, ומרן זי"ע הורה להכניס ב' כוסות קאווע, וכיבד אותו לשתות ראשון, והוא סירב, שהרי מרן הוא בעה"ב. ואח"כ אמר שכל מה שיאמר לך בעה"ב עשה, ושתה חצי כוס, ואמר למרן נו... אבל מרן דחה אותו לא שתה... ואח"כ אמר הרב מפאפא, שהוא היה באמצע תענית והיה חלוש

מרן שליט"א: כשאמר הרה"ק משינאווא 'אדון כל הנשמות', והגה"ק מאוסטראווצא השתטח על הריצפה בבכיות...

חתנו הרב יוסף הערש מוסקוביץ: והוסיף כ"ק האדמו"ר מטאהש זצ"ל, שהרה"ק משינאווא אמר להגה"ק מאוסטראווצא שכבר שמע לפני שנים רבות מאביו שהוא לומד תורה לשמה, וסיפר לו הסיפור הנ"ל עם הפלפול.

מרן שליט"א: שמעתי ממרן אדמו"ר זי"ע שבאחת הפעמים שנסע הגה"ק מאוסטראווצא אל הרה"ק משינאווא זי"ע, חשב לעצמו בעת שהיה בדרך ברוב ענוות קדשו כדרכם של צדיקים: איך אעזי פני להיכנס אל הקודש אל צדיק הדור, והלא חוטא ופושע אני ורק אכניס בצדיק קלקול ופגם ח"ו, ומי אנכי להיכנס אליו, וכך ישב בעגלה במרירות גדולה ומעיו חמרמרו כיצד יוכל להיכנס אל הקודש פנימה. בתוך כך נענה ואמר לסובבים אותו, דהנה ידוע שמהר"י בי רב רצה לחדש את ה"סמיכה" בישראל כמימים ימימה, ואם היה שייך כיום לקבל מלקות אז לכה"פ הייתי הולך ופושט עצמי על הספסל לקבל מלקות, וזה יהיה לי לתיקון נפשי, שהרי אמרו חז"ל (מכות כג, א) כיון שלקה הרי הוא כאחיק, אבל מה אעשה שגם את זה אין לנו.

במחשבות כאלו נסע אל הרה"ק משינאווא זי"ע, ויהי כאשר אך נכנס אל הקודש פנימה, נענה הרה"ק משינאווא ואמר: מצינו שכתוב (דברים כה, ג) ארבעים יכנו, ואתו רבנן ובצרי חדא (מכות כב, ב), ולכאורה יש להקשות, כיון שרצון השי"ת הוא שיתנו רק ל"ט מלקות, מדוע כתוב בתורה ארבעים יכנו? - הוא מותיב והוא מפרק לה - שאלמלי היה כתוב בתורה שצריך ללקות שלושים ותשע, אזי כאשר אדם היה מקבל מלקות היה מדמה בנפשו שיצא ידי חובתו ועשה את כל המוטל עליו, ועל כן כתבה התורה דווקא ארבעים, בכדי שידע אדם שגם אחרי שלקה ל"ט, עדיין חסר הוא, והכרה זו היא חשובה יותר מכל הל"ט מלקות, וכעין שאמחז"ל (ברכות ז, א) טובה מרדות אחת בלבו של אדם יותר ממאה מלקיות.

האדמו"ר מזלאטשוב: חשבתי פעם, למה בהנחת תפילין בעת הכריכות אומרים 'וארשתיך לי לעולם', הרי העיקר זה הנישואין ולא האירוסין. אלא שהבחור מתחיל להניח תפילין שיהיה בבחינת אירוסין שזה התחדשות יותר מנישואין, ורומזים לו שיהיה תמיד בהתחדשות.

בשבוע הבא חל יומ"ד של הרה"ק הרבי ר' הירש מרימנוב זי"ע. והוא היה מקודש בכל הגזע של ראפשיץ וצאנז...

מרן שליט"א: הרה"ק משינאווא זי"ע היה נוסע הרבה להיות אצלו.

בדברי יחזקאל (פרשת נשא) עה"פ נשא את ראש בני גרשון גם הם וגו', מביא, ושמעתי 'פה קדוש מדבר מורי מו"ה צבי הירש הכהן מרימנוב', שמשה נקרא הצדיק ע"ד אומרם ז"ל (שבת קא, ב) משה שפיר

שב"ק פר' חיי שרה כ"ז מרחשון - 'שבת מברכים כסלו' קבלת שבת התפלל לפני העמוד - הרה"ג ר' לוי יצחק אסטרייכר מנה"ר בישיבה"ק פעיה"ק.
 בזמירות בשוה"ט התכבדו, כל מקדש - הרה"ח ר' יהודה ליב רוזנברג מיוניאן סיטי, מה ידידות - הרה"ח ר' צבי אלימלך פרידמן מיוניאן סיטי. י"ה ריבון - הרה"ג ר' מרדכי למברגר שליט"א מראשי ישיבת חיי תורה וחתן כ"ק האדמו"ר מלוצק שליט"א.
 בברכת המזון על הכוס התכבד - הרה"ג רבי ישראל שוורץ שליט"א דומו"צ בית מדרשנו בשכונת האתרוג בביתר עילית. שבע ברכות (לחתן מורנו עזריאל נ"י ב"ר שמשון בלומנטל מביתר, עם ב"ר משה חיים יוספוביץ מפעיה"ק) - בירך כ"ק מרן שליט"א.
 אח"כ נערך שמחת השלום זכר לבן הר"ר מאיר מאשינסקי מפעיה"ק (בהג"ר אברהם שמעון מב"ב, וח"ר מנחם מאיר קליין מפעיה"ק), ולבן הר"ר שמעון רוזנברג מפעיה"ק (ב"ר יהודה ליב מיוניאן סיטי, וחהג"ר אפרים גרין מנה"ר דישיבת היכל התורה ומטובי סופרי המלך). ועברו הקהל לקבל פירות.

מאד, ואם לא היה שותה את הקפה היה מתעלף, וזה היה ממש רוה"ק...
מרן שליט"א: מרן אדמו"ר זי"ע גם צם אז.
האדמו"ר מזלאטשוב: והוא אכן לא שתה...
 וליווהו מרן החוצה ונפרדו לשלום.

בצהרים הגיע מרן שליט"א ליד בית המדרש המרכזי אהל נחמיה פעיה"ק להלוויית האשה החשובה מרת ווקס ע"ה אשת הרה"ח ר' שלמה אריה וקס ז"ל, מרן שליט"א האזין להספדו של חתנה הרה"ג ר' יצחק נתן זילברמן ר"מ בבית מדרשנו בעיה"ק צפת. אחר אמירת הקדיש ע"י בניה הרה"ח ר' משה יעקב וקס והרה"ח ר' שמואל צבי וקס מפעיה"ק, ליוה מרן שליט"א את המיטה כבדת דרך וחזר לביתו.

יום חמישי פר' חיי שרה כ"ה מרחשון

לפני תפילת שחרית הניח מרן שליט"א תפילין להבחור הבר מצוה יהודה אריה נ"י בן הרה"ח ר' זאב וקסברגר מאלעד (ח"ר מרדכי יוסף שליסל מב"ב).

תוכן הפלפול שאמר כ"ק מרן שליט"א בשוה"ט ליל שב"ק העעל"ט

הלשון ששרה קראה אותו 'בן האמה' וכאמור גרש את האמה הזאת ואת בנה, ואילו אברהם קראו 'בנו' וכמ"ש על אודות בנו, גם יל"ד במ"ש השי"ת 'אל ירע בעיניך על הנער ועל אמתך', הרי לא מצינו שהרע בעיניו דבר האמה, דרק על בנו הרע לו.
 וי"ל דאחז"ל (קידושין דף ס"ח ע"ב) בנך הבא מישראלית קרוי בנך ואין בנך הבא משפחה ועכו"ם קרוי בנך אלא בנה, זה שאמרה שרה 'גרש את האמה הזאת ואת בנה', כי לא 'בנך' הוא דולד שפחה כמותה, אכן בעיני אברהם היה נדמה כי הוא בנו דסבר דשרה שיחררה אותה ונתגיירה קודם שהביאתה אליו [בפשמות דאילו היתה עדיין שפחה היה אסורה לאברהם, דהרי אחז"ל (יבמות דף ק' ע"א) להיות לך לאלקים ולזרעך אחרוך, דקא מזהר ליה רחמנא לאברהם לא תנסב עכו"ם ושפחה דלא ליזיל זרעך בתרה, וכן ביאר המהרש"א שם דצ"ל שאברהם שיחררה, דאל"כ היאך לקחה], ולכן לדעתו היה ישמעאל מתייחס אחריו ונקרא בנו.
 וז"ש 'וירע בעיני אברהם על אודות בנו', דכסבור היה שעדיין 'בנו', אבל הקב"ה ידע שלא שחררה הגר לכך אמר לו 'אל ירע בעיניך על הנער ועל אמתך', פי' דהיא עדיין אמתך, והוא

במד"ר (פנ"ח ס"ג) רבי עקיבא היה יושב ודורש והציבור מתנמנם, בקש לעוררן אמר מה ראתה אסתר שתמלוך על שבע ועשרים ומאה מדינה, אלא תבוא אסתר שהיתה בת בתה של שרה שחיתה קכ"ז שנה ותמלוך על קכ"ז מדינות, ותמוה היאך נתנמנמו והסירו אזנם משמוע דבר ה' מפיו של ר"ע אשר שמו הולך מסוף העולם ועד סופו (יבמות דף ט"ז ע"א), גם יש להבין מדוע ביקש לעוררן דווקא במימרא זו.
 עוד במדרש (הובא בנפש יהונתן) עה"פ (קהלת ט, יא) לא לנבונים עושר וגם לא ליודעים חן, לא לנבונים עושר זה אברהם שאע"פ שאמרו לו נשיא אלוקים אתה בתוכינו אפילו הכי אמר תנו לי אחוזת קבר, ולא ליודעים חן זה אברהם שאמרה לו שרה גרש האמה הזאת ואת בנה וכתוב וירע הדבר מאוד בעיני אברהם, ותמוה המשך הדברים דמשמע דהנך ב' דרשות מישך שייכי אהרדי.
 ויתכן לבאר בדרך דרוש, בהקדם מ"ש בספה"ק עבודת ישראל (פר' וירא) עה"פ ותאמר שרה לאברהם גרש את האמה הזאת ואת בנה וגו' וירע הדבר מאד בעיני אברהם על אודות בנו, ויאמר אלקים אל אברהם אל ירע בעיניך על הנער ועל אמתך וגו' כי ביצחק יקרא לך זרע, וצ"ב שינוי

אות מ"ט) דהותרה לו מדין עשה דוחה ל"ת, וביאר עפ"י המדרש תנחומא (בפרשתן סי' ד') דרשה צמר ופשתים בין יצחק לישמעאל שאמרה גרש את האמה הזאת ואת בנה, והיינו דרשה צמר ופשתים דמסמיכות דכלאים בציצית שמעינן דעשה דוחה ל"ת ולכן לא הוצרך לשחרר את הגר, ושפיר הו"ל ישמעאל בן השפחה, לכך אמרה שרה גרש את האמה הזאת ואת בנה שהוא בן השפחה, ודפח"ח. [וגם א"נ דמ"ש להיות לך ולזרעך הוי עשה, מ"מ הו"ל לאו הבא מכלל עשה, ונודע שיטת הרמב"ן והרשב"א (כתובות דף מ' ע"א) דבכה"ג העשה דקו"ע דוחה איסור עשה עי"ש, (דלא כמש"כ התוס' ביכמות דף ח' ע"ב ד"ה כל היכא, ודף כ' ע"ב ד"ה א"ה, ואכמ"ל)].

ואמנם לאו מילתא דפשיטא הוא דהגר הותרה לו מדין עדל"ת, דהנה נחלקו האחרונים בהא דעדל"ת אם הוא רק בכה"ג דכלאים בציצית, דהיינו שיש לאו כללי לא ללבוש כלאים וע"ז אמרה תורה דלצורך קיום מצוות ציצית מותר ללבוש כלאים דעדל"ת וכן בהרבה מצוות, אבל בלאו הנאמר בקיום אותו מצוה כגון דהתורה אמרה לא תשחט על חמץ דם זבחי, דאסור לשחוט הפסח בעוד שיש ברשותו חמץ, בזה לא אמרינן דאם לא היה יכול להשבית החמץ ישחט הפסח מכח עדל"ת, דהא ע"ז עצמו הזהיר הכתוב שלא לשחוט פסח כ"ז שיש לו חמץ. או דגם בזה שייך דין עדל"ת.

מקור הדברים במשנה פסחים (דף מ"ט ע"א) ההולך לשחוט את הפסח ולמול את בנו וכו' ונוכר שיש לו חמץ בתוך ביתו אם יכול לחזור ולבער ולחזור למצוותו יחזור ויבער ואם לאו מבטלו בלב, וכתב המג"א (סי' תמ"ד סק"א) דכל זה הוא דווקא קודם זמן איסורו שעדיין יכול לבטל, אבל לאחר זמן איסורו דלא מצי מבטל יחזור מיד דעשה דתשבותו חמיר טפי. והאבן העזר בחי' לפסחים השיג עליו וכתב דאפילו אחר זמן איסור לא יחזור, כיון דפסח ומילה שיש בהן כרת אלים מעשה דתשבותו.

בצל"ח בפסחים שם הביא דבריהם, וכתב ע"ז וזה שנים רבות נשאלתי מחד מלומדי למד שכחתי שמו, דאדרבה עשה דפסח אי אפשר שידחה עשה דתשבותו דהאיך ישחוט הפסח הרי כתיב לא תשחט על חמץ דם זבחי. ובני הרב החריף מוהר"ר

נער בן האמה דלא שחררה שרה, ובטעם הדבר ששרה עשתה כן הרי היא כתובה בספרי קבלה כי שרה הבינה שעדיין באברהם קצת זוהמא ויצחק בנו צ"ל מטפה קדושה, לכן נתנה לו את הגר להמשיך ממנו הזוהמא בהריון ישמעאל, וז"ש לו הקב"ה אל ירע בעיניך על הנער ועל אמתך מדוע הוא עדיין אמתך כי ביצחק יקרא לך זרע, דבכחמה עשתה שרה כמה שלא שיחררה את הגר כדי להוליד את בנך הכשר יצחק בשלימות הקדושה ולא ישאר בו שום זוהמא, וסיים הכתוב באמרו וגם את בן האמה לגוי אשימנו, שעדיין בן האמה, כיון שהגר לא נשתחררה, עכתודה"ק. [יסוד הדברים שהויכוח בין אברהם לשרה היה על כך האם ישמעאל הוא בנו או בנה אי' באלשיך הק', ועי' בספורנו ובאוחה"ק שם. וראה בתיוב"ע עה"פ כי ביצחק יקרא לך זרע, ארום ביצחק יתקרון לך בנים ודין בר אמתא לא מתייחסת בתרך].

והאמנם הגם שע"פ סתרי תורה ברור כי דבה"ק המה תורת אמת, שהווקק אברהם אבינו ליקח את הגר בעודה שפחה כדי שתשאב ממנו את הזוהמא, ברם תורה לא בשמים הוא, וצריך לבאר גם ע"פ נגלות התורה אשר הוא נתונה לנו ולבנינו האיך לקח את הגר בעוד שהיתה עדיין שפחה, וכאמור שהזהר על כך להיות לך לאלוקים ולזרעך אחריו. ואמנם דבאמת בלא"ה יל"ע היאך לקחה אברהם להגר בלא קידושין, ולקחה רק בתורת פילגש, וכדאי' ברש"י סו"פ פרשתן (כה, ו), והלא כה"ג שלוקח בלא קידושין איכא איסור קדשה, והתיינח לשיטת הראב"ד (פ"א מאישות ה"ד) דכל שהיא מיוחדת אין בכך איסור תורה אף שהיא בלא קידושין עי"ש, ניהא, אבל להרמב"ם שם דגם שהיא בלא קידושין יש בה לאו דלא תהיה קדשה אכתי הקו' בדוכתא קיימא, וכבר נתעורר בקו' זו הט"ז באבה"ע"ז (סי' כ"ו סק"ב) עי"ש. ובדורש לציון (דרוש י"ג) כתב ליישב, דכיון שלא היתה עוד ישראלית בעולם והיה מוכרח לקחת אשה כדי לקיים פו"ר בבן ובת, לכן הותר לו לקחת פילגש מדין עשה דוחה ל"ת עי"ש, וכ"כ בשו"ת תורת חסד (או"ח סי' מ"ה).

ועל דרך זה י"ל גם לענין איסור שפחה שהותרה לו מדין עשה דוחה ל"ת, וכ"כ באור תורה (פר' לך

נאמרה במקום העשה עצמה.

והנה י"ל דדב"ז דהגר הותרה לאברהם אבינו בעודה שפחה מדין עדל"ת כדי לקיים פו"ר, תליא בכך אם בל"ת הנאמר באותו דבר שייך דין עדל"ת, שהרי הקב"ה צוה באופן פרטי לאברהם אבינו (בראשית יז, ח) והקימותי את את בריתי אתך וגו' להיות לך לאלקים ולזרעך אחרך, ודרשו ביבמות (שם) דמזהיר ליה רחמנא לא תנסב עובדת כוכבים ושפחה דלא ליזל זרעך בתרה, הרי להדיא דאברהם אבינו עצמו נצטווה שלא ישא שפחה כדי שזרעו יתייחס אליו, וא"כ רק א"נ דגם כאשר הל"ת נאמר באותו דבר עצמו מ"מ היכי דאי אפשר עדל"ת, י"ל דאע"פ דנצטווה אברהם אבינו על כך מ"מ כאשר לא מצא אשה אחרת היה שרי לקחת גם את הגר מדין עדל"ת, אבל אם בכה"ג שהל"ת נאמר בדבר המצווה עצמו ליכא דין עדל"ת, בהכרח צ"ל דהגר נשחררה תחילה ואח"כ לקחה אברהם, ודו"ק.

וע"ד פלפול י"ל דדב"ז תליא במה שהאריכו האחרונים אי עדל"ת הו"ל בגדר דחוויה או הותרה, דמלשון עדל"ת משמע דהוא דחוויה, ועיין בישוע"י (סי' ט' סק"א, וסי' של"א סק"ה), ובשו"ת הרי"ם (סי' י"ט) כתב דבכלב"צ דילפינן מסמיכות דעדל"ת הוה בגדר היתר ובשאר עדל"ת הו"ל דחוויה, אמנם בעין זוכר להחיד"א (מע' ה' אות ד) משמע דבכ"מ עדל"ת הו"ל בתורת הותרה עי"ש, וראה בשו"ת יהודה יעלה (או"ח סי' ר"ב) דפליגי בכך רש"י ותוס' בברכות (דף כ' ע"א) עי"ש, ובדברי יציב (או"ח סי' ז') הביא משו"ת ברית אברהם דתליא בפלוגתת הפוסקים בהא דהיכא דאפלקי"ש אין עדל"ת אם הוי מה"ת או רק מדרבנן, דאם מה"ת דוחה בכל גווני בוודאי דהותרה עי"ש.

וי"ל דאי עדל"ת הותרה, והיינו משום שהל"ת נאמרה על תנאי שלא יעמוד לנגדה מ"ע, אבל כשעומד לנגדה מ"ע לא נאמרה הל"ת, ולכן בעדל"ת אין כאן איסור כלל שהרי לצורך קיום מ"ע לא ניתן אזהרת הל"ת. לפי"ז הנ"מ בשאר ל"ת ומ"ע שאינם שייכים זל"ת, אלא שאירע והזדמנו יחד העשה ול"ת בזה שייך לומר דבאופן הזה לא נאמרה הל"ת. אבל בני"ד דהתורה אמרה לא תשחט וגו', היאך נאמר דגם כשיש לו חמץ

שמואל סג"ל השיב לי דעל תשכיתו י"ל שאינו עובר כיון שבסוף יבערנו, והמשהה כדי לבער אינו עובר. ועל הל"ת דלא תשחט י"ל דעדל"ת, ואני אמרתי דלא שייך כאן עדל"ת כי על דבר זה עצמו הזהירה התורה שלא ישחט הפסח כל זמן שיש לו חמץ, ואף דאיכא לאוקמי קרא ביש לו פנאי לבער קודם שחיטה, מ"מ לדעתי לא שייך בדבר זה עצמו לומר עדל"ת, שאין זה דומה לשאר מקומות דעדל"ת שלא נאמר הל"ת על דבר זה עצמו רק שאירע שמזדמנים יחד העשה ול"ת. אבל בבני"ד דהתורה אמרה לא תשחט וגו' לא שייך עדל"ת וכו', ולכן בודאי דינו של המג"א אמת דאם לא ביטל יחזור לבער החמץ, עי"ש.

הגאון רע"א בתורעק"א על המשניות בפסחים שם (פ"ג אות י"ג) העיר ע"ד, דמה דנקט הצ"ח דבכה"ג לא אמרינן עדל"ת, מצאנו לקדוש א' מדבר בהיפוך, הגאון השאג"א בטו"א בחגיגה (דף ד') שהקשה דנימא דעשה דראיית פנים ידחה לל"ת דלא יראה פני ריקם עי"ש, הרי אף דהלאו הוא באותו דבר עצמו דהזהירה תורה לא יראה פניו ריקם והיינו דלא יקיים מצות ראייה רק בהבאת קרבן, מ"מ י"ל דזה רק באפשר לו להביא קרבן דאז עובר על לאו אם אין מביא, אבל אם אי אפשר להביא קרבן דוחה העשה לל"ת יעו"ש בדבריו, ונשנו גם בדרוש וחידוש (חולין, דרוש ו' אות א').

הרי דנחלקו בכך אם אמרינן עדל"ת היכי דהל"ת נאמר אצל אותו העשה. וע"ע בקהלות יעקב עמ"ס זבחים (סי' מ"ו אות י"ד) שהקשה על מ"ש הצ"ח דהיכא דהל"ת נאמר בעשה זו עצמה לא שייך עדל"ת, מסוגיית הגמ' (דף צ"ז ע"ב) דקאמר רבא אין עדל"ת שבמקדש מדתניא ועצם לא תשברו בו אחר עצם שיש בו מח ואחד עצם שאין בו מח ואמאי ניתי עשה ולידחי ל"ת וכו', והרי ל"ת דשבירת עצם נאמרה על העשה דפסח, ואפ"ה הוקשה לו לרבא דנימא עדל"ת, ומוכח שלא כדעת הצ"ח, ועי"ש בקה"י שנדחק לחלק בזה (וע"ע בהר צבי פסחים שם). ובמק"א אמרנו דבאמת מה"ט נאיד רב אשי שם מסברת רבא, ובהאי סברא גופא פליגי רבא ורב אשי, דרב אשי ס"ל דעשה דוחה ל"ת שבמקדש, והא דאין עשה דפסח דוחה איסור שבירת עצם הוא כיון שהל"ת

עדל"ת, הרי על עשה זו עצמה נאמרה הל"ת. (ולא מסתבר לומר דמ"ש לא תשחט היינו רק בגווי דאפשר לו לבטל). נמצא דאי עדל"ת הותרה אז היכי דהל"ת, נאמרה במקום העשה לא שייך דין עדל"ת כדעת הצל"ח. אבל אי עדל"ת דחוייה היא, והיינו דהלאו נאמרה בכל מקום אלא דגזיה"כ שחידשה התורה דעדל"ת, לפי"ז אין שום סברא לחלק בין היכי דהלאו נאמר באותו מקום עצמו או לאו, דהרי בכל גווי איכא הלאו ואעפ"כ אמרה תורה דעשה הקל דוחה לל"ת החמור, ודו"ק.

ורגיל אני להסמך את דברי רב נסים גאון (עה"ג בשבת דף קל"ג ע"א) שהאריך בענין עדל"ת ומדבריו מבואר שהוא הותרה, שכתב שם בתו"ד וז"ל, ואמרו חכמים שדבר זה עיקר הוא שנסמוך עליו כי כל אזהרה שאין עמה כרת כך הוא דרכה שבעת שאירע חיוב מ"ע נדחה האזהרה שהוא ל"ת ונקיים הציווי שהוא עשה ותבוא מ"ע ותדחה ל"ת, כי האזהרה של לאו על זה התנאי נאמרה, ובוה הפירוש שפירשנו יסיר מלבך ספק גדול שמסתפקין בו בנ"א ושואלין עליו, והוא, שאומרין מאחר שאנו יודעים שאזהרת לאו קשה מציווי עשה, היאך יבא עשה וידחה האזהרה של לאו שהוא חמורה ממנו, ומדרך הידוע שהחמור דוחה הקל וכו', והתשובה הוא מה שהקדמנו שהאזהרה של לאו כך נאמרה מיוחדת כי הציווי של עשה תנאי הוא בה, וכן אחז"ל (מד"ר, מכילתא, ספרי) מחלליה מות יומת וביום השבת שני כבשים וגו' שניהן בדיבור אחד נאמרו, ערות אשת אחיך וגו' ויבמה יבוא עליה שניהן בדיבור אחד נאמרו, מה שא"ל לכו"ד לומר שנא' אחת דבר אלקים שתים זו שמענו, הבן דבר זה ושמור אותו כי הוא ספק גדול והרי גילינו אותו וכו' עכ"ד. מבואר דהא דעדל"ת היינו משום דמעיקרא דמילתא נאמרה הל"ת רק בתנאי שלא יעמוד נגדה מ"ע, ולפי"ז פשוט דעדל"ת הו"ל בגדר היתר גמור.

ובמק"א אמרנו דנמצא דדב"ז אי עדל"ת הותרה או דדחוייה, תליא בפלוגתת דרבי עקיבא ורבי ישמעאל (חגיגה דף ו' ע"ב, זבחים דף קט"ו ע"ב), דלר"ע כללות ופרטות נאמרו בסיני וגשנו באוהל מועד וכו', ולרבי ישמעאל כללות נאמרו בסיני ופרטות באוהל מועד, והיינו דאמנם לר"ע דכללות

ופרטות נאמרו בסיני הרי שכל המצוות כולן נאמרו בבת אחת מסתבר דהל"ת נאמרו על תנאי, וממילא דעדל"ת הו"ל בגדר הותרה. אבל לרבי ישמעאל דרק כללות נאמרו בסיני ופרטות באוהל מועד ולא נאמרו כל פרטי המצוות בפעם א', א"כ לא שייך לומר האי סברא דכיון שנאמרו הכל ביחד ש"מ דהל"ת נאמרו בתנאי וכו', דהרי לא נאמרו הכל בפעם א', וי"ל דרק אח"כ נאמר להם הא דעדל"ת, והו"ל בגדר דחוייה, ודו"ק.

כבר הזכרנו כמ"פ דברי הגרי"ע בבית האוצר (ח"א כלל א' אות ד') שהאריך בענין מצוות התורה אם ניתנו דיקא בפ"א בסיני וכל מה שאנו מחויבים רק מכח קבלת התורה בסיני, או דמ"ת כבר התחיל בזמן האבות דהיינו שלאברהם נמסרה מצוות מילה וליעקב גיד הנשה ובמצרים מצוות הפסח וכדו', וגם מה שנצטוו האבות היה בגדר מתן תורה אפי' קודם שניתנה התורה בסיני, וכמו"כ נמשך נתינת התורה כל מ' שנה שהיו ישראל במדבר עד פטירת מרע"ה. והעלה הגרי"ע דבוה פליגי רבי ישמעאל ורבי עקיבא אי כללות ופרטות נאמרו בסיני, דלר"ע דכללות ופרטות נאמרו בסיני, ס"ל דכל חשיבות התורה משום שניתנה כולה כאחת בסיני, ומה שנאמר קודם לכן או אח"כ אינו בגדר מ"ת, מש"ה ס"ל דגם הפרטות נאמרו בסיני. אבל לרבי ישמעאל דכללות נאמרו בסיני ופרטות באוהל מועד, ס"ל דגם מה שלא ניתנה בסיני הו"ל בגדר מ"ת כי התורה לא ניתנה בסיני בלבד דגם מה שנאמר קודם הדיבור וכן מה שנצטוו בכל המ' שנה במדבר הכל בגדר תורה, לכן אין הכרח דהפרטות נאמרו בסיני דהרי אפי' מה שלא נאמר בסיני הוא בגדר תורת ה' שניתנה לישראל עי"ש.

ובתו"ד ביאר עוד, דדב"ז תליא אי לאבות היה דינם כב"נ או כישראל, דאם היה דינם כישראל היה התחלת נתינת התורה כבר מאברהם אבינו, משא"כ אי נימא דעד מ"ת היה דינן כב"נ, ממילא נתינת התורה היה רק בסיני.

והנה בפרשת דרכים (רוש א') בתו"ד דדן על האבות קודם מ"ת אם יצאו מדין ב"נ להיות דינם כישראל, כתב להוכיח שהיה דינם כישראל מהא דאמרינן (ב"ב דף ק' ע"א) תניא הלך בה לארכה ולרחבה קנה מקום הילוכו דברי רבי אליעזר וכו'

וכבר הבאנו כמ"פ מה שהאריכו לדון אי מהני תשובה לע"ז, ודורשי רשומות נתנו סימן תשב אנוש עד דכ"א נוטריקין דם כפירה אשת איש, (של"ה מסכת יומא פרק גר מצוה), ובכפות תמרים (יומא דף פ"ו ע"ב) בשם ס' תאוה לעינים דתליא בפלוגתא דאמוראי שם בקרא דשובה ישראל עד ה"א עי"ש, (עי"ש בגליוה"ש בגירסת העי").

וי"ל כי בד"ז נחלקו שרה ואברהם, דשרה סברה שאין מועיל תשובה על ע"ז, וממילא אין לו תקנה לישמעאל וההכרח לשלחו, אבל אברהם סבר דמועיל תשובה לכך הרע לו אודות בנו דהיינו כי עדיין יש לו תקנה בתשובה, ומועיל תשובה לכל עון ולכל חטאת.

וכבר הבאנו כמ"פ מש"כ בפרדס יוסף (פר' שמיני) בשם הגה"ק מאוסטרווצא זצ"ל בטעם דאין מועיל תשובה לע"ז, משום דהא דמהני תשובה הוא מדין עדל"ת ע"ד שאמרו ביומא (שם) גדולה תשובה שדוחה את ל"ת שבתורה, לכן הא דמועיל תשובה שייך רק כלפי שאר חטאים דאמרינן עדל"ת, אבל בע"ז שהרים יד בקדוש ונורא שמו ית' הו"ל בגדר אין עדל"ת שבמקדש ולא מהני תשובה, עד"ז ביאר מאה"כ (תהלים קי"א) סמוכים לעד לעולם וכו' פדות שלח לעמו צוה לעולם בריתו קדוש ונורא שמו, רמז להא דילפינן מסמוכין דכלאים בציצית דעדל"ת ועי"ז פדות שלח לעמו שמועיל תשובה, אבל קדוש ונורא שמו היינו בחטא של ע"ז לא מהני תשובה דהוי ל"ת שבמקדש, עכ"ד. (וכעי"ז בנועם מגדים על תהלים שם).

מעתה יבואר בטו"ט מ"ש המדרש, לא לנבונים עושר זה אברהם שאע"פ שאמרו לו בני חת נשיא אלוקים אתה בתוכינו אפ"ה אמר תנו לי אחוות קבר, והיינו שלא רצה לקחת מהם בכח משום דס"ל שעדיין לא זכה בארץ דלא אהני ליה קנין חזקה כיון דהו"ל דין ב"ג, והיינו דמה שנאמר להם קודם מתן תורה לא היה בגדר "תורה", דהתורה ניתנה רק בהר סיני וכמ"ד דכללות ופרטות נאמרו בסיני, והי"ט דעדל"ת משום דהל"ת נאמרו על תנאי, וממילא דבל"ת הנאמר על אותו דבר עצמו לא שייך עדל"ת, ולפי"ז י"ל דהי"ט דאין עשה דפסח דוחה ל"ת דשבירת עצם, ולעולם עדל"ת דמקדש, ונמצא דמהני תשובה גם

מ"ט דר"א דכתיב קום התהלך בארץ לארכה ולרחבה כי לך אתננה עי"ש, הרי שזכה אברהם בנחלת הארץ ע"י שהלך בה, והרי הא דהילוך קונה היינו מדין חזקה, ופסק הרמב"ם (פ"א ממכירה הי"ז) דאין העכו"ם קונה בחזקה, והשתא אם לאברהם היה עדיין דין ב"ג האך קנה בהילוך שהוא חזקה, ומוכח שנידון כישראל, עי"ש.

מעתה יבואר דברי המדרש, לא לנבונים עושר זה אברהם שאע"פ שאמרו לו בני חת נשיא אלוקים אתה בתוכינו אפ"ה אמר תנו לי אחוות קבר, והיינו שלא בא ליטול מהם בכח בטענה שהארץ שלו הוא, משום שסבר דעדיין לא זכה בקנין הארץ, דמה דא"ל השי"ת קום התהלך בארץ היה כדי שיהא נוח לכבוש לפני בניו כמ"ש בגמ' כב"ב שם, אבל עדיין לא קנאה, דאע"ג שהלך בה לא אהני לו מדי, שהרי הו"ל דין ב"ג דאינו קונה בחזקה, כי מה שנצטוו קודם מתן תורה לא היה אלא בגדר הוראת שעה בלבד, דהתורה ניתנה רק בהר סיני, ומינה דכללות ופרטות נאמרו בסיני, ולפי"ז נקטינן דהיינו טעמא דעדל"ת משום דהל"ת נאמרו על תנאי ובסתמא אמרינן דלא נאמרה הל"ת כשעומד נגדה מ"ע, ולפי"ז היכי דהל"ת נאמר בפירוש על העשה לא שייך בה עדל"ת, ומהי"ט סבר אברהם דלא יתכן ששרה נתנה לו את הגר בעודה שפחה מדין עדל"ת, ובוודאי שיחררה, לכך הרע לו על אודות 'בנו' דסבר שהוא בנו, ומשו"ה גופא וגם לא ליודעים חן זה אברהם שאמרה לו שרה גרש את האמה הזאת ואת בנה וכתוב וירע הדבר בעיני אברהם, כי לשיטתו לא הותרה לו בעודה שפחה שלא נשתחררה והרי עדיין בנו הוא, ודו"ק.

*

ויש להוסיף עוד, דהנה הטעם שרצתה שרה לגרש את ישמעאל הוא כי ראתה אותו מצחק, ופרש"י שהוא לשון ע"ז וג"ע ושפ"ד, ועל כן לדעתה שוב לא היה לו תקנה לכך ביקשה שרה לשלחו מביתו דסברה שאין לו עוד תקנה, ואמנם אברהם ביקש להניחו ולהחזירו למוטב, כדאי' במדרש בראשית רבתי ז"ל (כא, יא) והיה סבור אברהם שלא יגרשנו שמא יחזירנו למוטב עכ"ל, ועי' באוחה"ק.

כב"ש דסגי בב' בנים ניהא. וי"ל דהך מילתא אי מצות פו"ר בב' בנים או בן ובת תליא בכך אם אשה מצוה בפו"ר, דפליגי בה בגמ' שם (דף ס"ה ע"ב) דלרבנן אין אשה מצווה בפו"ר ולר' יוחנן בן ברוקה גם אשה מצווה בפו"ר, דאי גם האשה מצוה בפו"ר צריך בן ובת, שיהא בן נגד מצות האב ובת נגד מצוות האם, אבל אי מצות פו"ר אינו מוטל על האשה כי אם על האיש צריך ב' בנים.

והנה אחז"ל (ב"ק דף צ"ג ע"א) דלפיכך נענשה שרה למות על שמסרה דינה לשמים לומר לאברהם חמסי עליך וכו' ישפוט ה' ביני וביניך (בראשית טו, ה) עי"ש, ולכאוי' הלא צדקה כמה שטענה עליו על שלא התפלל עליה שתתפקד (כפרש"י שם), כי נצטערה על שנמנע ממנה לקיים מצות פו"ר, וא"כ מהא דחזונו שנענשה ומתה קודם לאברהם מוכח דלא היה לה להצטער כ"כ ולמסור דינו לשמים דאשה אינה מצווה על פו"ר.

והנה דרשו חז"ל (מגילה דף ט"ו ע"א) על מה שאמרה אסתר כאשר אבדתי אבדתי, כשם שאבדתי מבית אבא כך אובד ממך עד עכשיו באונם ועכשיו ברצון, ולכאוי' היאך לא חששה לאסור את עצמה על בעלה הלא שוב לא תוכל לקיים מצות פו"ר (ואין אומרים לאדם חטא בשביל שיזכה חברך), וע"כ דלא חששה לכך כיון דנשים פטורות ממצות פו"ר.

לכך כאשר ראה רבי עקיבא שהעם מתנמנמים, דס"ל שאין רשאי לדרוש בשיבה, או ביקש להוכיחם דשפיר עביד במה שיושב ודורש, דמ"ש ואתה פה עמוד עמדי לא בא להורות דצריך לעמוד, אלא לומר דהסכים הקב"ה למרע"ה שפירש מן האשה, וידע דהם יאמרו דדב"ז לא יתכן דהלא מרע"ה עדיין לא קיים מצות פו"ר, לכן אמר להם מה ראתה אסתר שתמלוך על קב"ז מדינות, כלומר, שלא נחשב לה לפגם מה שביטלה עצמה מפו"ר כשנכנסה ברצון, משום דאין אשה מצווה על פו"ר, כיון שתבוא בת בתה של שרה שחיייתה קב"ז שנה, והיינו שלמדה מחיי שרה דממה שמתה לפני שהגיעה לשנותיו של אברהם כי מסרה דין על אברהם, ולא צדקה בתלונתה הואיל ואינה מצווה על פו"ר, ומכך למדה אסתר שאין לה לחוש לביטול מצות פו"ר, ולפי"ז דאשה אינה מצווה בפו"ר א"כ

על עון ע"ז, ולכן אברהם לשיטתו סבר דאית ליה תקנתא לישמעאל, ועל כן מה"ט וגם לא ליודעים חזן זה אברהם שאמרה לו שרה גרש את האמה הזאת ואת בנה וירע הדבר בעיני אברהם דהוקשה בעיניו לפי שיטתו אמאי יגרשנה, והא אית ליה תקנתא בתשובה, ודו"ק.

*

והנה בס' פני אריה זוטא (בפרשתן) ביאר דברי המדרש שבפתח דברינו ר"ע היה יושב ודורש וכו', ותו"ד עפימ"ד במשנה סוף סוטה (דף מ"ט ע"א) משמת רבי עקיבא בטל כבוד התורה, ופרש"י דעד רבי עקיבא היו לומדים תורה מעומד כדאי' במס' מגילה (דף כ"א ע"א) וילפינן לה מקרא דכתיב ואתה פה עמוד עמדי, [בגמ' דידן הגים' משמת ר"ע בטל כבוד התורה, ופרש"י שהיה נותן לבו לדרוש על כל קוץ וקוץ תילין תילין של הלכות, וזהו כבוד התורה, משמת רבן גמליאל הזקן בטל כבוד התורה וכו', פרש"י שעד שמת הוא היה בריאות בעולם ולא היה למדין תורה אלא מעומד, ומשמת הוא ירד חולי לעולם והוצרכו ללמוד תורה מיושב. ולבעל פני אריה היה גיר' אחרת, (עיין פסחים דף כ"ז ע"א דריב"ז שהיה רבו דרבו דר"ע היה יושב ודורש בצילו של היכל, ובביצה דף ט"ז ע"ב דרבי אליעזר רבו של רבי עקיבא היה יושב ודורש, וע"ע פסחים דף ס"ו ע"א, דהלל הזקן היה דורש כל היום ובהג' הב"ח הגיה יושב ודורש, ועי' ברשב"א ומאירי ותוס' הרא"ש כמגילה שם), ולכן כאשר ר"ע היה יושב ודורש היינו שדרש בשיבה ולא בעמידה כפי שהיה נהוג אז, התרעמו הציבור להרהר אחריו על שאינו דורש בעמידה, ורמזו לו שאין דעתם נוחה בכך על כן התחילו להתנמנם.

וי"ל בטעמיה דר"ע דהיה יושב, דס"ל דמ"ש ואתה פה עמוד עמדי לא קאי להא דצריך ללמוד בעמידה, אלא כמ"ש בגמ' (שבת דף פ"ז ע"א, יבמות דף ס"ב ע"א) דג' דברים עשה משה מדעתו והסכים עמו המקום וכו' ופירש מן האשה וכו', ומגלן דהסכים הקב"ה על ידו דכתיב לך אמור להם שובו לכם לאהליכם וכתיב בתריה ואתה פה עמוד עמדי וכו'.

אלא דלכאוי' היאך יתכן לומר דהקב"ה הסכים עם משה מה דפירש מאשתו הלא עדיין לא קיים פו"ר, דלב"ה (יבמות דף ס"א ע"ב) צריך בן ובת ולמרע"ה לא היו לו רק ב' בנים, ואולם אי נימא

מצוותו בב' זכרים, ושפיר פירש משה מן האשה כי כבר קיים פו"ר, וע"ז קאי ואתה פה עמוד עמדי שהסכים עמו וכו', ולא להא דצריך לעמוד, וכדין אנכי יושב ודורש, עכתו"ד עי"ש.

ע"פ דרכו יתכן באו"א, בהקדם מ"ד כגמ' יבמות (דף ס"ב ע"א) תניא רבי נתן אומר ב"ש אומרים שני זכרים ושתי נקיבות וב"ה אומרים זכר ונקבה, א"ר הונא מ"ט דר"נ אליבא דב"ש דכתיב ותוסף ללדת את אחיו את הבל, הבל ואחותו קין ואחותו, וכתיב כי שת לי אלקים זרע אחר תחת הבל כי הרגו קין (פרש"י אלמא תשלומין בעי ולא סגיא בלא שני זכרים ושתי נקיבות), ורבנן אודיי הוא דקא מודית.

ובס' שושן עדות (פ"א מ"ג אות ג') ביאר דנחלקו בפלוגתא דתנאי אם אשה מצווה אפו"ר, דרק אי נימא דנשים מצוות בפו"ר שפיר יל"פ הא דאמרה חוה כי שת לי אלקים מלשון תשלומין כיון דהיתה מחויבת להשלים ולהוליד עוד זכר לקיים מצוות פו"ר, אבל אי אין אשה מצווה על פו"ר לא יתכן לפרש מ"ש כי שת מלשון תשלומין דהרי לא שייך ענין תשלומין לגבה כיון דפטורה מפו"ר, ועכצ"ל דאודיי הוא דקא מודית, ועפי"ז כתב דגם אליבא דתנא דידן בפלוגתא ב"ש וב"ה י"ל דנחלקו בזה, דב"ש דסברי שני זכרים ילפי מחוה דאמרה כי שת וגו', דס"ל שלשון תשלומין הוא דאשה מצווה אפו"ר, וב"ה לא ילפי מינה משום דס"ל דאינה לשון תשלומין כיון דפטורה מפו"ר, עי"ש.

והנה בספר לקוטי סופר (על המצוות, דף ג' טו"ד) כתב דפלוגתא חכמים ורבי יוחנן בן ברוקה אם נשים חייבות בפו"ר תליא בכך אם דרשי' סמוכין, דטעמייהו דחכמים דאשה פטורה מפו"ר משום דכתיב וכבשוה דרכו של איש לכבוש ואין דרכה של אשה לכבוש (יבמות דף ס"ה ע"ב), והיינו דדרשינן סמוכין דוכבשוה לדלעיל ואתם פרו ורבו וגו' וילפינן דפו"ר נוהג דומיא דוכבשוה, משא"כ ריב"ב ס"ל דלא דרשינן סמוכין ולא שייך ציווי דפו"ר לוכבשוה עי"ש.

וכתבו המפ" (הובא בבנין דוד פר' נח אות כ"ו, וכ"כ במהרצ"ח ברכות דף כ"א ע"ב) דהא אי דרשי' סמוכין תליא בפלוגתא ר"י ור"ל בניטין (דף ס' ע"א) אי תורה חתומה ניתנה או מגילה מגילה ניתנה. דאי מגילה ניתנה והיינו שסדר הפרשיות ניתנו לפי

המאורעות, א"כ ניתנו המגילות כאו"א בשעתו, ולא כדי לדרוש בהן סמוכין, דהרי מה דנסמכו זל"ז משום שכן היה סדר הדברים במשך מ' שנה, וא"כ לא דרשינן סמוכין. אבל אם תורה חתומה ניתנה דרשינן סמוכין די"ל דלכן נסמכה פרשה זו לחברתה כדי למידרש מינה עי"ש. וכע"ז בדרשות חת"ס (דרוש לחינוך ס"ת דף ת"א ע"א מדפה"ס) דמשו"ה אין כותבין את התורה מגילות מגילות משום דדרשינן סמוכין, לכן אין להפריד הפרשיות כדי שגדרוש סמוכין, אבל אי לא דרשינן סמוכין שפיר כותבין מגילות מגילות.

והנה בבית האוצר שם במה שדן בענין גדר מתן תורה אם היה כאחת בסיני או שנמשך לזמן רב, כתב בתו"ד דר' יוחנן דס"ל תורה מגילה מגילה ניתנה כי נתינת התורה לא היה רק בפעם אחת, ולפי"ז נקטינן דגם מה שנצטוו קודם מתן תורה היה בגדר מצוות התורה וכנ"ל, אבל לר"ל דס"ל דתורה חתומה ניתנה קבלת התורה היתה דיקא בפעם אחת בסיני, עי"ש.

מעתה יבואר דברי המדרש רבי עקיבא היה יושב ודרוש והציבור מתנמנמן, כי חרה להם על שלא דרש בעמידה כדכתיב ואתה פה עמוד עמדי, דלא יתכן דקרא קאי ללמד דהסכים הקב"ה למרע"ה שפירש מן האשה, דדב"ז לא יתכן דהלא מרע"ה עדיין לא קיים מצות פו"ר דבעינן בן ובת. ובפרט דר"ע לפי שיטתו אין ראוי שינהג כן, דהרי ס"ל דכללות ופרטות נאמרו בסיני והיינו דתורה חתומה ניתנה ודרשינן סמוכין, ומינה דאשה אין מצווה על פו"ר, וא"כ מ"ש כי שת לי וגו' אינו לשון תשלומין, ופו"ר הוא בבן ובת, וממילא דאין לפרש ואתה פה עמוד עמדי היינו דהסכים עמו הקב"ה אלא דצריך ללמוד בעמידה ובכך אין ראוי שיהא דורש בישיבה.

על כן כדי לסתור סברתם, פתח ר"ע ודרש מה ראתה אסתר שתמלוך על קב"ז מדינות תבוא בת בתה של שרה שחייתה קב"ז שנים, כלומר, שהיו כל אותן שנים בבחי' חיים שלמים, וע"ד שכתב בבאר מים חיים (ריש פרשתן) דלכן נאמר שני חיי שרה שהיו כולן שוין לעשות רצון קונה בשלימות, עי"ש, דגם במה שאמרה גרש את האמה הזאת ואת בנה היה הצדק עמה, דהגר לא גשתחררה והיה ישמעאל מתייחס אחריה, ומה

היתה מגילה מגילה לפי המאורעות, ומעתה לא דרשינן סמוכין, וא"כ גם אשה מצווה בפו"ר, וזהו שאמרה חוה כי שת וגו' לשון תשלומין הוא כי היתה מחוייבת בפו"ר דמצוותה בב' בנים, ובכך שפיר קיים מרע"ה מצוות פו"ר בשני זכרים, לכך כדן א"ל השי"ת ואתה פה עמוד שהסכים עמו במה שפירש וכו', ולא קאי קרא להא דצריך לעמוד, על כן אין לכם להתרעם עלי, ודו"ק.

תוכן התורה שאמר כ"ק מרן שליט"א בשוה"ט ליל שב"ק העעל"ט

כתוצאה מאותו חטא הקדמון מה שקלקלה חוה, שאז ירדה זוהמא לעולם ונהיה תערובת טוב ברע, וניתן כח לכוחות הטומאה והקליפה להרבות הרע בעולם, והוא בחי' הסתר פנים והיינו שנסתרת הנהגתו של הבוכ"ע ואין נראה בעליל כי הוא מנהיג עולמו בחסד ובריותיו ברחמים, וככה יהיה עד עת קץ הגאולה שאז יהיה ונגלה כבוד ה' על כל בשר (ישעי' מ, ה), וישוב יתגדל ויתקדש שמייה רבא על כל העולם כולו, שתתגלה מלכותו בעולם לעיני כל הגויים, ויראו הכל כי לה' המלוכה ומושל בגויים, והיה ה' למלך על כל הארץ ביום ההוא יהיה ה' אחד ושמו אחד, ויתוקן עולם במלכות שד"י.

ועל דבר זה היתה שרה אמנו ע"ה מתפללת בכל עת ועונה להחיש עת פדיון ולתקן כל מעשה חוה בחטא הקדמון, כי ראתה שרה אמנו בנבואה כל מה שעתיד להתרחש עם זרעה זרע קודש של אבות ואמהות הק', ואיך שתהיה שכינתא הק' בגלותא, כי היתה שרה גדולה במעלת הנבואה עד שהיה אברהם טפל לה בנבואה (ראה רש"י בראשית כא, יב) וצוה לו הקב"ה (שם) כל אשר תאמר אליך שרה שמע בקולה, והיא צפתה וחזתה ברוח קדשה מה שיעשו בני ישמעאל לבניה באחרית הימים, ולכן עוד קודם לידת ישמעאל כשהיתה הגר מזלזלת בה אמרה לאברהם (שם טו, ה) חמסי עליך אנכי נתתי שפחתי בחיקך וגו' ישפוט ה' ביני וביניך. חמס"י מורכב מאותיות ח"י בקצותיו ובאמצע אותיות מ"ם שמרמוז על כוחו של ס"מ שיונק יניקתו ממחיה החיים בחי' תערובת טוב ברע, וכנודע מספה"ק ששמו סמא"ל מורכב משם א"ל ומאותיות ס"מ, וזה בחי' א"ל מסתתר כי ע"י הזוהמא שירדה לעולם ניתן

שהותרה לאברהם אבינו היינו מדין עדל"ת, דאע"ג דנצטווה להיות לך לאלקים וגו' מ"מ אפי' בל"ת הנאמר באותו דבר עצמו שייך בה דין עדל"ת, דהרי בכ"מ הא דעדל"ת הו"ל בגדר דחוויה דלא אמרינן דהל"ת נאמרו על תנאי כיון דתורה מגילה מגילה ניתנה, ולא סבירא לי דכיון דכללות ופרטות נאמרו בסיני תורה חתומה ניתנה, דאע"פ דהכל נאמר בע"פ בהר סיני מ"מ כתיבת התורה

בתורה"ק בפרשתן (בראשית כג, א) ויהיו חיי שרה מאה שנה ועשרים שנה ושבע שנים שני חיי שרה, וברש"י בת ק' כבת כ' ובת כ' כבת ז' שני חיי שרה כולן שוין לטובה. וכבר עמדו בזה לכאר מה ששנה שוב לומר 'כולן שוין לטובה', דכיון שאמר בת ק' כבת כ' וכו', הרי שכל שנותיה שווין היו לטובה, ומדוע הוצרך לכפול ולומר שוב 'שני חיי שרה כולן שווין לטובה'.

במדרש (ב"ר נח, א) ויהיו חיי שרה מאה שנה, (תהלים לו, יח) יודע ה' ימי תמימים ונחלתם לעולם תהיה, זו שרה שהיתה תמימה במעשיה, וצ"ב.

ויבואר עפמשי"כ הגה"ק החיד"א זלה"ה (מדבר קדמות, מערכת ש"ן) בשם רבינו אליעזר מגרמיזא ז"ל בכתיבת ידו, שבזכות שרה יבוא המשיח, וזהו ר"ת ו'יהיו ח'יי ש'רה מ'אה, עולה משי"ח, כי וי"ו של תיבת ויהיו, היא שמושית, עכל"ק, וכן הביא בספרו נחל קדומים בפרשתן, ובתו"ד שם מוסיף כי עיקר הקלקלה היתה חוה, ושרה אמנו ע"ה הרבתה לתקן חוה, וא"כ בזכותה יבא משיח שהגדילה לתקן עון חוה, עכל"ק. [ואפשר לרמוז כי חו"ה שר"ה עולה בגימטריא כמנין תקכ"ד, ונודע (ראה מגלה עמוקות, אופן רל"ז) כי במשניות ישנם תקכ"ד פרקים, ומשנ"ה אותיות נשמ"ה, והיינו שמרמוז כנ"ל ששרה היא שתיקנה פגם חוה (וראה צווארי שלל, הפטרת פר' אמור; מדבר קדמות מערכת נו"ן; אהבת דוד, דרוש י', לשבת זכור דף פ"ז מדפה"ס) ועל ידי יוחש עת ביאת משיח בן דוד].

ונראה לבאר דבריו הק', כי הגה ידוע שכל המאורעות שאירעו בעולם ובפרט לעם בני ישראל בכל העיתים והזמנים וכל הרפתקי דערו עליהון בכל מקומות מושבותיהם ובכל גלויותיהם הכל הוא

תמלא הארץ דעה את הוי"ה להכיר ולראות מלכותו שתתגלה לעין כל וידע כל פעול כי אתה פעלתו ויבין כל יציר כי אתה יצרתו, ויאמר כל אשר נשמה באפו ה' אלקי ישראל מלך ומלכותו בכל משלה.

וביתר ביאור יש לבאר דבריו הק', כי הנה לולי הזוהמא שירדה לעולם לא היה האדם מרגיש דבר בעולם זולת אלקותו ית', והיו הכל רואים בחוש כי כל הנמצאים והברואים כל המעשים והמאורעות הכל הוא אלקות כשאין דבר אחר זולת זה בעולם. ועל זה מורה שם הוי"ה ב"ה שהוא מהוה כל היות שבעולם, כל נשימה ונשימה, וכל תנועה ופעולה של כל הנמצאים והברואים. ברם כשאין זוכים ונעשה הסתרה או אז הקב"ה הוא בבחי' א"ל מסתתר, ונעשה רק בחי' שם אדנ"י שמורה שהקב"ה הוא האדון, והיינו דכביכול ישנו אדון ועבד, אשר העבד צריך לשרת את אדונו, וכביכול ישנו עוד איזה מציאות וישות רח"ל. ועל זה אמר הנביא (ישעי' מ, ה) ונגלה כבוד הוי"ה, כי לעתיד לבוא יהיה ה' אחד ושמו אחד, שיראו הכל אלקותו בחוש, ויהיה מלא כל הארץ כבודו לית אתר פנוי מיניה, ויגלה הקב"ה הכיסוי שיישנו כהיום בגלות מעל בחי' שם הוי"ה (וראה ישמח משה, פר' בשלח, עה"פ ולא נחם וגו', ד"ה והנה אבאר).

ואפשר שמה שאנו מתפללים שיהיה ה' אלקי ישראל מלך ומלכותו בכל משלה, הכוונה היא עפ"י מ"ש הצ"ח (פסחים דף נ' ע"א ד"ה העולם הזה) בשם המגיד מבראד זצ"ל על מאמר חז"ל (פסחים, שם) לא כעולם הזה עולם הבא, העולם הזה על בשורות טובות אומר ברוך הטוב והמטיב ועל בשורות רעות אומר ברוך דיין האמת, לעולם הבא כולו הטוב ומטיב. כי לעתיד לבוא יתברר ויתודע לנו כי הכל היה רק לטובה, עי"ש באריכות, וזהו ומלכותו בכל משלה שאז כשתתרכבה הדעת ויכירו כח מלכותו, אז יראו שמלכותו בכל משלה היינו שכולו הטוב והמטיב, שכל מה שבגלות היה נדמה לנו כענין רע, הרי שבאמת היה כולו טוב, כי גם אז היה אדון עולם אשר מלך והכל היה ברחמים ובחסד מאתו.

והצדיקים המתהלכים לפני אלקים ומקדשים ומטהרים עצמם כל חייהם הם זוכים לזה כבר בחיים חיותם שמרגישים בעוה"ז מעין עוה"ב, ורואים הם בטוב ה' ומכירים את שמו הגדול באיתגליא, וכן היתה שרה אמנו במעלה זו ולכן היתה גם מתפללת על בניה שגם הם ישיגו ויחיש להם את הגאולה

כח לס"מ, וכך יהיה עד עת קץ בו יתפרדו אותיות א"ל מאותיות ס"מ ואז יתבטל כוחו לגמרי.

על זה רמזה שרה אמנו באמרה חמס"י עליך, כי אין לך תערובת טוב ברע יותר מקליפת ישמעאל שגם שם מעורב שם א"ל וע"ד מה שנא' (שם פסוק יא) כי שמע ה' אל ענייך, ואיתא בפרקי דר"א (פרק ל"ב) וז"ל, ולמה נקרא שמו ישמעאל, שעתיד הקב"ה לשמוע נאקת העם ממה שעתידין בני ישמעאל לעשות בארץ באחרית הימים, לפיכך נקרא שמו ישמעאל, שנאמר (תהלים נה, כ) ישמע א"ל ויענם, עכ"ל. הרי תערובת טוב ברע שמעורב שם א"ל בקליפת ישמעאל הטמאים והרוצחים, בחי' א"ל מסתתר. ועל זה התפללה שרה ואמרה ישפוט ה' ביני ובינך שכבר יישב ה' על כסא קדשו לדון ולשפוט את כוחות הטומאה ולשחוט את מלאך המוות ולהפריד שם א"ל מס"מ ולגלות מלכות שמים בשלימות.

והנה כתיב (שמות יז, טז) כי יד על כס י-ה מלחמה לה' בעמלק מדור דור, דאין שמו ואין כסאו שלם עד שימחה זרעו של עמלק (ילקו"ש תהלים, פרק ט, רמז תרמג), ולכא' צ"ב הלא הקב"ה גבוה מעל גבוה למעלה מהשגתנו ואין שייך בו ח"ו שום חסרון, ואיך שייך לומר כלפי מעלה דאין שמו שלם, וביאר בספה"ק ישמח משה (סו"פ תשא, ד"ה ה' ה') דבוודאי כי כלפי מעלה שם ה' מבורך מעתה ועד עולם ללא שינוי וחסרון כלל, אלא דענין חסרון שלימות השם הוא באופן השפע היורד אלינו משמי מרום, דכאשר בעוה"ר גברה הזוהמא אין אנו זוכים לקבל שפע דלעילא מכל אותיות השם הקדוש, אלא רק מאותיות י"ה בלבד, יעו"ש בדבה"ק.

וזהו שאמרו בגמ' (פסחים דף נ' ע"א) לא כעולם הזה העולם הבא, העולם הזה נכתב ביו"ד ה"א ונקרא באל"ף דל"ת אבל לעולם הבא נקרא ביו"ד ה"א ונכתב ביו"ד ה"א וכו' כתיב זה שמי לעלם, לעלם כתיב (חסר ו' לשון העלמה) לא כשאני נכתב אני נקרא, נכתב אני ביו"ד ה"א ונקרא אני באל"ף דל"ת, והיינו שזה הגורם להסתר פנים הגדול בגלותנו כיון שאין שמו שלם ואין כסאו שלם, ולכן אין הכל מכירין באלקותו ובשמו הוי"ה שהוא מהווה כל הויות והוא מנהיג את כל העולם כולו ונדמה שעולם כמנהגו נוהג, ואנו מבקשים שיתקרב ויבוא היום בו ימלא שמו במילואו הוי"ה ויהיה נקרא ככתיבתו כיון שאז

ותמימה במעשיה שהיתה בת ק' כבת כ' לחטא. וע"ז דרשו חז"ל והסמיכו לכאן הפסוק יודע ה' ימי תמימים ונחלתם לעולם תהיה זו שרה שהיתה תמימה במעשיה, וכן דרך הצדיקים המתהלכים בתמימות לפני האלוקים, שהם רואים שם הוי"ה בשלימות ובאיתגליא, וזהו ונחלתם לעולם תהיה שלא יהיה אצלם בחי' 'לעלם' בכתיב חסר, בחי' העלם א"ל מסתתר, אלא לעולם כקריאתו מלא, שיתגלה שמו הק' אצלם והם ישיגו אלקותו ומלכותו על כל העולם כולו, וכל תפילתם ובקשתם שיתגלה מלכותו על כל העולם כולו ממש אצל כל באי עולם. יעזור השי"ת שישמע לקול תפילת אבות ואמהות לרומם קרן ישראל ולהחיש קץ גאולתם, ויאיר אור נרה של שרה אמנו ע"ה להאיר לבניה חשכת הגלות, ויאיר אור שכונתו על כל העולם כולו, ויקויים הפסוק (תהלים קיג, ז) מקימי מעפר דל מאשפות ירים אביון, ויתן כבוד לעמו לשלוח מהרה ישועתם ופדות נפשם בגאולה השלימה במהרה בימינו אמן.

זלמן בלומנטל מפעיה"ק (ב"ר יוסף מרדכי מפעיה"ק, וח"ר אלימלך ברבר מפעיה"ק), ולהר"ר יצחק שמואל צימר מפעיה"ק (ב"ר קלמן מפעיה"ק, וח"ר אהרן באנדא מפעיה"ק), שביעי - הרה"ג ר' אליעזר אסטרייכר מנהל הותיק דת"ת דרכי אבות בב"ב, הרה"ח ר' צבי שנק מפעיה"ק, הרה"ח ר' שלמה אלחנן שליסל מב"ב, הרה"ח ר' אשר אולמן מירושלים, הרה"ח ר' ישעי וורובל מוויליאמסבורג, הרב יהודה שטיינהרט מירושלים, הרב גבריאל שנק מנהל רוחני דת"ת דרכי אבות באלעד, אחרון - הרה"ג ר' שמעיה יוספוביץ מקרית הבעש"ט, מפטיר ומוסף - הרה"ג ר' שמואל נטע זלמנוביץ שליט"א נכד רבוה"ק ור"מ בישיבה"ק לצעירים דברי חיים פעיה"ק. הגבה - הרה"ח ר' משה חיים יוספוביץ מפעיה"ק, גלילה - הרה"ח ר' שמואל שמעלקא פיליפ מפעיה"ק. וברכו החודש כסלו.

ויגלה אור מלכותו עליהם, וביקשה גרש האמה הזאת ואת בנה וגו', כי אין שמו ואין כסאו שלם עד שימחה זרעו של עמלק, ועמלק הוא מעין קליפה דישמעאל, וכאשר כתב בילקוט ראובני (פר' תצא) שור הוא קליפת עשו וחמור הוא קליפת ישמעאל, וכשנשא עשו את בת ישמעאל נזדווגו שור וחמור ויצא מכח שניהם עמלק, יעו"ש. ולעצמה לא היתה צריכה כי היא תיקנה כל מה שקלקלה חוה במעשיה, אך ראתה לנכון לבקש גם על זרעה שגם אצלם יתקן כל מה שנתקלקל ע"י חווה.

כל זה מרומז כאן בפרשתן שאמר הכתוב ויהיו חיי שרה מאה שנה וגו' וכנ"ל שפעלה לתקן קלקול חוה ולהחיש ביאת משיח, ולזה ויהיו חיי שרה מאה ר"ת משי"ח לרמז שהיא כבר ראתה עולמה בחייה על ידי ששני חיי שרה שכולן שווין לטובה, שאצלה כולו היה הטוב והמטיב כבר עתה, כאשר יווכחו הכל לראות בחוש באחרית הימים, וכאמור שהיא כבר זכתה לכך בחיים חיותה ע"י שהיתה צדקת

יום שב"ק

תפילת שחרית התפלל לפני העמוד - הרה"ח ר' חיים רייניץ מב"ב, אחר תפילת שחרית אמרו כל הקהל יחדיו בצוותא יום השבת בספר תהלים, לרגל המצב הקשה השורר בארה"ק. בעליות התכבדו, כהן - הרה"ח ר' חיים שאטן מפעיה"ק, לוי - הרב שלמה זאב קליין מפעיה"ק, שלישי - החתן מורנו עזריאל בלומנטל נ"י, רביעי - החתן חיים שלום מרדכי נ"י בן הרה"ג ר' לוי יצחק אסטרייכר מנה"ר בישיבה"ק (בן הג"ר אליעזר מב"ב, וחתן להבחל"ח הק' הג"ר שלום מרדכי רייניץ זצ"ל הי"ד), חמישי - החתן מורנו אברהם נ"י בן הרה"ח ר' שמואל שמעלקא פיליפ מפעיה"ק (ב"ר שבתי ז"ל, וחתן להבחל"ח ר' שלמה אלחנן שליסל מב"ב), שישי - מרן שליט"א [ונערך מי שברך וקריאת השם לרגל הולדת הבנות להר"ר שלמה

תוכן התורה שאמר כ"ק מרן שליט"א בשוה"ט עתיקא קדישא העעל"ט

בסמיכת מקרא הלא בקרא מפורש להדיא וה' ברך וגו'. ואפ"ל, עפ"י מש"כ רביה"ק מהרצ"א זי"ע באגרא דכלה (פר' וישב, ד"ה וישב יעקב) בשם המגיד הגדול הרה"ק מממעזריטש זי"ע, דנשאל מפני מה אנו רואים לבעלי התורה והמצוות שאינם עשירים, והשיב דהנה אמרו חז"ל (ב"ב דף כ"ה ע"א) הרוצה להחכים ידרים הרוצה להעשיר יצפין, וסימנך מגורה

בתוה"ק (בראשית כד, א) ואברהם זקן בא בימים וה' ברך את אברהם בכל. וכבר תחבטו חז"ל לפרש מ"ש "בכל", דמה היה חסר אם היה אומר וה' ברך את אברהם, והתוה"ק כפטיש יפוצץ סלע. ובמדרש רבה (פנ"ט, ס"ה) הסמיכו לכאן מזמור כ"ד בתהלים לדרשה על אברהם אבינו, ושם, "ישא ברכה מאת ה' וצדקה, ואברהם זקן וה' ברך את אברהם", ויש להבין הכוונה

נודע מש"כ בספרים (כלי יקר, בראשית מא, א) דשם הוי"ה ב"ה וב"ש מורה על בחינת ענוה, ע"ד שאמרו במקום שאתה מוצא גדולתו שם אתה מוצא ענותנותו (מגילה דף ל"א ע"א), כי צירף הקב"ה בשמו הגדול יתברך ארבע אותיות שמילואם הם מספר המועט יותר מכל האותיות שבאלפא ביתא, כשתכתוב יו"ד ה"י וי"ו ה"י, להורות שהשי"ת אוהב את הענוים ושפלי הרוח.

וז"ה יברכך ה' כאשר תהיה דבוק בהשי"ת ע"י ענוה ושפלות בבחי' אין ואפס, או אז תתברך מכל הקצוות הן בשפע גשמי של עושר וכבוד והן בחכמת התורה מאור העליון ית"ש, וזה יברכך ה' בממון ועוד יאר ה' וגו' בתורה.

והנה אברהם אבינו היה עניו ושפל רוח כאומר ואנכי עפר ואפר, ובספה"ק אור לשמים (ריש פר' לך) פי' מאה"כ ויאמר ה' אל אברם לך לך, עפי"ד רבינו בחיי (הקדמה לפ' לך) לך לך לשון מלוכלך, דהיינו שאברהם אבינו ע"ה הרגיש בעצמו שהוא שפל ואין, ואין לו שום מעלה, ואין לו אפי' רצון טוב שיהיה זכה וברורה לעבודתו ית"ש וזהו מארצך, וממולדתך שג"כ לא תיקן מדותיו וכו' ע"י"ש. הרי שא"א היה שפל בבחי' אין כי לא ראה בעצמו שום מעלה וישות כלל.

וי"ל דז"ש ואברהם זקן בא בימים, רצ"ל דאף שהיה זקן שקנה חכמה, מכל מקום בעיני עצמו היה ככלי ריק שאין בו מאומה, וז"ש בא בימים רצ"ל כתינוק אשר נולד עתה שעדיין לא פעל ועשה כלום בעולם, ועל כן וה' ברך את אברהם בכל, רצ"ל דע"י גודל שפלותו בבחי' אין זכה לברכת ה' משני הקצוות הן השפעת החכמה מימין והן שפע גשמי הון ועושר משמאל.

זה שהסמך המדרש הפסוק ישא ברכה מאת ה' לפרש מהו שאמר וה' ברך את אברהם בכל, דהכוונה שנתברך בב' הברכות הן ברכה בגשמיות, וז"ש ישא ברכה מאת ה' ע"ד יברכך ה' בממון, והן בברכה רוחניות לקבל שפעת חכמה העליונה וכו' וזהו וצדקה מאלוקי ישעו להשיג רוממות אלוקית מחכמה העליונה, והבן.

בדרום ושלחן בצפון וכו' עיי"ש, הרי דשני הדברים הללו חכמה ועושר נוגדים זה את זה כי הם בשני קצוות רחוקים זה מזה, וממילא דאלו שבחורים בקצה הדרום רחוקים המה מהצפון, עיי"ש.

וכתב שם שהרה"ק המגיד נתן עצה על כך שיוכל האדם לזכות בב' ענינים אלו, וז"ל "אילו יבואו למידת אין" להיותם כאין, בטילים ממציאיותם להבורא ית"ש אז היו משיגים את שניהם, כי באי"ן אין הקצוות ניכרים עכ"ל, והיינו כי דבר שהוא בבחי' יש"נ נמצא באיזהו מקום מסוים וניכר, ומתוך כך אין במקום אחר, אבל דבר שהוא בבחי' אין"ן ובטל ממציאיות אין לו מקום כלל וממילא יכול להיות בכל מקום, עכ"ד.

[וראה בשיח שרפי קודש (ערך ענוה והכנעה, אות ד) שאמר המגיד ז"ל ללמדן "הלא למדן אתה בוודאי תדע משארז"ל הרוצה להחכים ידרים להעשיר יצפין מה יעשה האיש שברצונו להיות חכם ועשיר הלא מרחק רב בין צפון לדרום", ושתק ולא ידע להשיב, והשיב המגיד הק' ז"ל אם אדם משים את עצמו כאין ואפס יחשב בעיניו אז נעשה רוחני ורוחני אינו תופס מקום ויוכל להיות בכאן ובכאן, עיי"ש].

ובצמח דוד (פר' בחקותי) ביאר בזה המסורה ג"פ ורודף, חדא (ויקרא כו, לו) ורודף אין, ואידך (ישעי' א, כג) ורודף שלמונים, ואידך (הושע יב, ב) ורודף קדים, דמרמו להנ"ל, דכיון דהחכמה והעושר המה שני קצוות רחוקים זו מזו, מעתה היאך יוכל האדם להשיג שניהם, אלא העצה הוא כנ"ל שיאחז האדם במדת אי"ן שבזה הוא כולל כל הקצוות, וזה שרמו המסורה דעל ידי אשר ורודף אי"ן ועושה עצמו כאין וכאפס, על ידי זה מחד ורודף שלמונים היינו עושר, וכן נמי ורודף קדי"ם היינו החכמה שהיתה מקדם, עכד"ק.

נמצינו למדין דכאשר האדם הוא בענוה ושפלות ומשים עצמו בבחי' אין, יכול הוא לזכות הן לשפע רוחני בקנין התורה בד בבד עם השפעה חומרית פרנסה עושר וכבוד ברווחה. וכבר פרשנו עד"ז מ"ד במדרש (במדכ"ר יא, יג) יברכך ה' בממון, יאר ה' פניו אליך ויחונך בתורה, דהכוונה דע"י ענוה ושפלות בבחי' אי"ן יתברכו בזה ובוה גם יחד.

ישראל גולדשטיין מפעיה"ק יו"ר ארגון 'אחים לשמחה'.
בעידן רעוא דרעוין התכבדו, ברוך קל עליון -
הרה"ח ר' גבריאל גרוסברגר מפעיה"ק, דרוור יקרא -
הרה"ג ר' אברהם שמעון מאשינסקי שליט"א ר"מ

בעליות בתפילות מנחה התכבדו, כהן - הר"ר משה
יונה כץ מחיפה, לוי - הרה"ח ר' מנחם מאיר קליין
מפעיה"ק, שלישי - הרב אליהו לייפער מביתר (בן
האדמו"ר מדינוב שליט"א מביתר), גלילה - העסקן הרה"ח ר'

תפילת מעריב התפלל לפני העמוד - הרה"ג ר' שמואל נטע זלמנוביץ שליט"א מפעיה"ק נכד רבוה"ק ור"מ בישיבה"ק לצעירים דברי חיים פעיה"ק.

בישיבה"ק לצעירים שפע חיים בב"ב, שבת היום - הרה"ג ר' אפרים גרין שליט"א מנה"ר ישיבת היכל התורה ומטובי סופרי המלך.

תוכן התורה שאמר כ"ק מרן שליט"א בשוה"ט בעידן רעוא דרעוין העעל"ט

בשלושה דברים ואין אתה בא לידי עבירה, דע מאין באת ולאן אתה הולך ולפני מי אתה עתיד ליתן דין וחשבון וכו'. ודייק על אומרו 'דין וחשבון' מה הם שני דברים הללו שהוא לכאוף משמעות אחת כפולה, ותו"ד שם, דכל אדם העומד לפני כסא הכבוד לעמוד על דינו, אזי בראשית דנים אותו על כל העבירות שעשה, וכל מה שחטא כלפי שמיא, הכל בא לדין לפניו ית"ש. והאדם בעודו בחיים יכול למנוע מלדון אותו לרעה ע"י שישוב בתשובה שלימה ויתחרט בלב ונפש על כל מעשה וקלקול שעשה, ובעוד מועד ידע האדם לזוהר לתקן כל אשר שיחת ועיוות כי אין שכחה לפני כסא כבודו, ועל הכל יביא האלוקים למשפט מגדול ועד קטן, וכל מעשיו בספר נכתבים, וכל יחשוב כי הקב"ה יוותר לו, כי הרי כל האומר הקב"ה וותרן יוותרו מעוהו (ב"ק דף נ' ע"א).

ואם אכן ישוב בתשובה כראוי, או אז הכורא ית"ש הטוב ומטיב רואה וצופה בליבו פנימה ומגלה מצפונו עד כמה שרוצה לעזוב החטא ומשתוקק לשוב אל השי"ת, או אז השי"ת מקבלו באהבה וברצון ומוחק וממרק לו כל עוונותיו במחילה סליחה וכפרה, ומעתה אין יותר מקום לדון האדם על עוונותיו.

אולם גם אם הסיר הדין מעליו, עדיין ישנו 'חשבון' נפרד, שכן אותם שעות ואותם הימים בהם בילה להבל ולריק במעשיו המכוערים, הלא את כל אלו א"א להשלימם ולהחזירם, הן אמנם שאת עצם החטא גופא ניקה וטיהר, שכן הרי השי"ת מוחל וסולח וגם אם האדם מרד וחטא שוב ושוב, אין להשי"ת גבולות לרחמנותו ולמחילתו, ושלא כבשר ודם שסבלנותו מוגבלת ולא יוכל למחול על מרידה שחוזרת על עצמה (ראה בני יששכר, מאמרי חודש תשרי, מאמר ד, דרוש יב, אות לו). הקב"ה סולח בכל עת שאיש ישראל שב אליו בלב ונפש, ואין קץ לאהבתו ית' לבניו רחומיו, ובוודאי מקבל תשובתו לרחמים ולרצון.

אך כיון שבאותה שעה שעבר החטא, הלא ביטל קיום מצוות ולימוד התורה. הן הרי כל יהודי הוא

בתוה"ק בפרשתן (בראשית כד, א) ואברהם זקן בא בימים וה' ברך את אברהם בכל. ובמדרש (ב"ר נט, ה) הסמיכו לכאן הפסוק (תהלים כד, ה) ישא ברכה מאת ה' וצדקה מאלוקי ישעו, וצ"ב השייכות.

ויבואר, בהקדם מה דאי' במדרש (ב"ר לט, ח) שהיה אברהם אבינו מתפחד ואומר תאמר שיש בידי עוון שהייתי עובד ע"ז כל השנים הללו, א"ל הקב"ה לך טל ילדותך מה טל זה פורח אף עוונותיך פורחים, מה הטל הזה סימן ברכה לעולם אף אתה סימן ברכה לעולם, עכ"ד המדרש. הנה בפשטות דברי חז"ל אלו מיוסדים על אותה השיטה בחז"ל (ב"ר סד, ד) הסוברת כי בן מ"ח שנה הכיר אברהם את בוראו, ועד אז לא ידע מאותו יחיד ומיוחד אדון העולם אשר מלך בטרם כל יצור נברא, וזאת בהיותו דר בבית אביו כשכל סביביו כולו מלא עבודה זרה, ורק בהיותו בן מ"ח שנים גילה האור הנעלם, אור אין סוף ב"ה וב"ש, וע"כ היה דואג ומיצר על אותם השנים שמא נתמלא בהם עון.

אמנם ע"ז תבוא התמיהה ממה נתפחד כ"כ, וכי לא היה יודע כי הקב"ה הקדים וברא כח התשובה עוד בטרם הרים ילדו ותחולל ארץ ותבל, ואין שום ספק כי אברהם אבינו ע"ה ברוב גדלותו וקדושתו שהשיג וידע כל התורה עד שלא ניתנה (יומא דף כ"ח ע"ב) ודאי השיג גם זאת שהשי"ת מוחל וסולח לעוונותינו, ומה מקום יש לדאגה זו.

אך גם אם היה לו סיבה לירא ולפחד, א"כ מה תשובה השיב לו השי"ת לך טל ילדותך מה טל סימן ברכה לעולם וכו' ומה טל פורח אף עוונותיך פורחין, וא"כ אדרבה הלא צרה גדולה היא זו אם עוונותיו פורחין ועולין למעלה שאז יעמוד חלילה לזכרון כל אותם המעשים אשר לא טובים המה.

- גם אחר כפרת העוונות ישנו חשבון נפרד על הזמן שביטל בהם מתורה ומצוות -

לבאר הענין נראה עפ"י מש"כ הגר"א זי"ע (שנות אליהו, ליקוטים, ד"ה דין וחשבון) לפרש דברי המשנה (אבות ג, א) עקביא בן מהללאל אומר הסתכל

עכד"ק הקדושת לוי.

ועד"ז פי' שם הבית אפרים מדיליה, ועפי"ז ביאר הרמז בדברי המדרש, שעל ידי תשובה מאהבה הרי מתקנים את הזמן שעבר, אותם שעות וימים שביטל בהם ממצוות, וע"כ נקרא ראשון לחשבון עוונות דייקא, וכנ"ל עפ"י דברי הגר"א זי"ע שמכוון על אותם ימים ושעות שא"א לתקנם כי אם על ידי תשובה מאהבה שבזה מהפך הכל לזכות, עכד"ק עי"ש.

- מאורעות הזמן מעוררים לתשובה מיראה -

כרם, הלא הדברים אמורים באותו אדם שזכה להשיג מדרגה זו של תשובה מאהבה, ותשובה מאהבה משמעותו לעבוד את ה' אך ורק מחמת אהבתו להשי"ת בלי שום פניה אישית מחמת אהבת שר או פחד העונש. ומחמת כן הרי פחד ורעדה תאחזנו ובושתי ונכלמתי להרים אלוקי פני אליך, שכן ראיתי בני עליה והמה מועטים, וכשנבקר מעשינו האם באמת נוכל לקבוע שאפשר לשוב בתשובה, הן אמת שרבים הם השבים בתשובה שלימה, ומי הוא זה ואיזהו שרואה מה שקורה בעולם בפרט מה שראינו בחודש האחרון, כמה גזירות קשות נחתו על ראשי עם קודש כשקמו הרוצחים השפלים והטילו אכזריותם על אלפי נפשות מישראל, הרי וודאי שמעשים כאלו מזעזעים את ליבות בני אדם, וכל מי שיש לו מעט שכל בקדקדו ברור שנכנס לו איזה הרהור תשובה בליבו, וכ"א מנסה מה שיכול להמתיק מדת הדין המתוחה עלינו, וזה ברור מפי סופרים וסופרים שכל מעשה טוב של האיש הישראלי אפי' משהו קטן בעלמא, שמוסיף תוספת הידור וקדושה, הרי שיש במעשה זה להחליש ידי המרצחים, וכלשון חז"ל (קידושין דף מ' ע"ב) לעולם יראה אדם העולם חציו זכאי וחציו חייב, עשה מצוה אחת אשרי שהכריע את כל העולם לכף זכות וכו', ומאידך צריך לעשות חשבון נפשו, אולי מעשיו גרמו לצרות הללו, וע"כ תופס עצמו בידים ושב בתשובה שלימה אל השי"ת.

ובכלל, הרי כל יהודי ברבות השנים שהולך וגדל ומגיע לשנות הגבורות, אף הוא מתחיל לחוש כי לא לעולם חוסן, ובהכרח לעשות עם עצמו חשבון הנפש היכן הוא עומד בעולם, וככל שמתגבר והולך חש צורך לשוב אל השי"ת על מעשיו, ומשתדל לילך בדרך טובה.

עבד ה', ובכל רגע ורגע הינו משועבד לתפקידו שלשמה ירד לעולם לעבוד את השי"ת בלי הסח הדעת, וגם כשעוסקים בעניני גשמיים כאכילה שתיה ולינה הלא כל אלו הם לצרכי רוחניות, שהגוף יהיה בריא וחזק ויוכל לעבוד את ה', ומי מדבר בצדיקים וקדושים שכל מעשיים אף הגשמיים היו חטיבה אחת עם רוחניות, ואילו אותו חוטא באותו זמן שפרק עולו ונתפתה אחר יצרו, לא די שמרד כלפי שמיא במעשה החטא, שזה עכ"פ נמחל בכח התשובה, אך מה יעשה על אותה שעה שהלכה לאיבוד בלי שום מעשה המועיל לקיום התורה ועבודת השי"ת, ועל זאת יצטרך ליתן חשבון מיוחד, כי כאן הרי החסיר תיקון קומתו השלימה, שכן אותם ימים נמסרו לו להשלים תפקידו בזה העולם, ומעתה שאיבד אותם היאך יוכל להשלימם, ועל זאת יבוא לחשבון הימים בהם עבר על התורה והמצוות, עכתו"ד הגר"א זלה"ה בתוספת ביאור.

- ע"י תשובה מאהבה אפשר לתקן העבר -

ובספה"ק נתנו עצה ע"כ שיהיה באפשרות לתקן העבר, ע"ד מה שאמרו חז"ל (יומא דף פ"ו ע"א) שעל ידי תשובה מאהבה זדונות נעשים לו לאדם כזכויות, א"כ יש לו אפשרות בכח התשובה מאהבה שכל אותם שעות שעבר בהם עבירה שיחשב כאילו עשה וקיים בהם מצוה.

ועד היכן הדברים מגיעים רגיל אני להזכיר תדיר לשון קדשו של מרנא הגה"ק החתם סופר זי"ע (דרשות, ח"א, לש"ש תקע"א, דף י"ט ע"א) על השב בתשובה מאהבה שכל זית נבילה שאכל הו"ל כאילו אכל קרבן פסח בירושלים וכדו', יעו"ש. כי החטא נהפך בעצמו למצוה, ועל ידי כן ניתן לתקן כל העבר. בהקשר לכך ראיתי דבר נפלא מש"כ הגאון בעל הבית אפרים זצ"ל בהקדמה ל"שו"ת, שעמד שם ע"ד המדרש (תנחומא אמור, כב) ולקחתם לכם ביום הראשון, וכי ראשון הוא והלא ט"ו הוא, אלא ראשון לחשבון עוונות, ע"כ. ונודע מש"כ הקדושת לוי זי"ע (פרשת האזינו, ד"ה מי א-ל כמוך) לבאר הענין דנקרא ראשון לחשבון עוונות מחמת דעד חג הסוכות היה התשובה בגדר תשובה מיראה, שבא מחמת פחד ויראת הדין וכו', וע"כ עדיין ישנו רושם מהעבירה, רק כעת בהגיע חג הסוכות שאז הוא בבחי' תשובה מאהבה, או אז הוא ראשון לחשבון עוונות, שהעוונות עצמם נהפכים לזכויות ואין כאן עוון כלל,

- שלימות תשובה מאהבה הוא לשוב בלי שום נגיעה אישית -

אך כל זה עדיין רחוק רחוק עד מאוד ממדריגת תשובה מאהבה, ועל אף שגם תשובה כזו מתקבלת לרחמים ולרצון, והקב"ה מוחל על כל עוונותיו, אך עדיין חסר החשבון של אותם ימים ושעות שעשה בהם החטא, שזה אי אפשר לתקן בלתי תשובה מאהבה.

בכדי להבין את המשמעות של תשובה מאהבה, עד כמה שהוא אינו פשוט כלל, זאת ניתן ללמוד ממה שסיפר מרן אאדמו"ר זי"ע על רביה"ק הישמח משה זי"ע שכידוע היה כל ימי חייו מרבה לקונן ולבכות על חורבן הבית, וכל ימיו עברו עליו בצפיה והמתנה עד כלות, אימתי ירחם ציון ויבנה בית מקדשו, ואמרו צדיקים זי"ע כי נשמתו היתה גלגול מנשמת ירמי' הנביא ע"ה. וכשמסר דרשתו האחרונה טרם הסתלקותו נענה ואמר, בן פ"ד שנים אנכי היום ויכולני להתפאר במדתו של יעקב אבינו ע"ה שאמר כוחי וראשית אוני ודרו"ל וכו', גלוי וידוע לפניך שאלמלי היו אומרים לי שאגיע לזקנה ושיבה ומשיח לא יבא, לא הייתי יכול להחזיק מעמד ולחיות, אלא שרימית אותי בדחייה מיום ליום, באמרם מחר בן דוד בא ועדיין לא בא המשיח, ע"כ שואל אני אותך ה"א וכי דבר גדול הוא להוליך שולל בן תמותה זקן כמוני, וע"כ אבקשך השי"ת שעכ"פ עתה שלח נא משיחך להושיענו ואל תדחה אותי עוד, ושמא תאמר שטובת עצמי אני דורש, הנני מגלה דעתי ואומר שמוכן אני להיות גופי נשרף ואפר שריפתי יפוזר על שבעה ימים ואפילו לא אדע שמשיח בא, ובלבד שיבא למען יתגדל ויתקדש שמיא רבא, עכד"ק.

ככל שנתבונן יותר ויותר באותם דברים חוצבים שנאמרו בעליה, הלא אף ששמענו זאת עשרות פעמים ממרן אאדמו"ר זי"ע, הרי שכל פעם מחדש הדברים מבהילים על הרעיון עד מאוד. אף כאן אנו מגלים את המשמעות האמיתית של תשובה מאהבה, שהוא שלא מחמת שום סיבה אחרת ושום נגיעה אישית, רק בלתי לה' לבדו אהבת ה' שאינה תלויה בשום דבר.

אכן אותו צדיק וקדוש כבעל הישמח משה שידע להעיד על עצמו שלא פגם מימיו, והיתה קדושתו עצומה כשרפי מעלה, פשוט הוא הדבר שזכה להשיג

מדריגה נעלית זו לכוון הכל לשם שמים, ואילו מי שמתמטם שכלו לעולם קשה לו מאוד מאוד להגיע למדריגה זו, ואף אם נדמה לו שחש אהבת ה' אין סוף עדיין הוא מרמה את עצמו ורק כדמיון בעלמא שיש לו אהבת ה' בלתי לה' לבדו, כי לא יתכן כזאת אם לא יקדש רמ"ח איבריו ושם"ה גידיו בשלימות.

- המשכת שם הוי"ה מחבר העבר עם העתיד נגד טבע חילוקי הזמנים -

כעת נשוב למה שפתחנו, דמאחר שקשה כל כך להשיג מדריגת תשובה מאהבה, וכל תשובתנו הוא רק כי אנו מפחדים מפני המלך אשר במשפט יעמיד ארץ לתת לאיש כדרכיו וכפרי מעלליו, וכל אחד דואג לעצמו ולב"ב ומשפחתו שלא יסבלו מחמת חטאיו על כן זועקים לשוב אל ה', אך אין זה תשובה מאהבה, וא"כ רחוק הוא הדבר לתקן את אותו 'חשבון' הנוכח מלבד ה'דין'.

אך עלה בדעתי להביא איזה מליצה ישרה, בדרך ספר אתה למען תצדק (ישעי' מג, כו). דהנה הנביא אומר (הושע יד, ב) שובה ישראל עד ה' אלוקיך, וכבר עמדו בזה בכוונת אמרו 'עד ה' אלוקיך', ומבואר באריכות בספה"ק (ראה זוה"ק, פר' פנחס, ח"ג דף רנ"ז ע"ב) דמדת שם הוי"ה מורה על ביטול גבולות הזמנים, כי השם מורה על היותו ית' היה הוה ויהיה, כלומר העבר והעתיד והוה כלפי השי"ת הכל אחד הוא, ואין אצלו שום חילוק וגבול בזמנים, ורק כאן בעולם ישנה בריאה גשמית הנקראת זמן, ומחלק בגבולות בין העבר להעתיד וכו'.

לפיכך כאשר האדם שב בתשובה שלימה ונשבר ליבו בקרבו על כל מה שעולל ומרד כלפי השי"ת ובוכה במר נפשו מדוע עשיתי כך וכך ומתחרט על העבר ומקבל על עצמו להיטיב דרכיו, אזי אם יזכה ישפיע עליו השי"ת קדושת שם הוי"ה שהוא נגד גבולות הזמן ומצרף בשבילו כל הזמן העבר עם ההווה והעתיד, וממילא יוכל לתקן כל אותם הימים שעברו עליו שלא כהוגן, ומעתה הכל יבוא על תיקונים, כי נצטרפו לזמן אחד בלי גבול.

כזאת ראינו אצל מנשה מלך ישראל, שמבואר בחז"ל (סנהדרין דף ק"א ע"ב) אמר ר' יוחנן משום רבי שמעון בן יוחאי מאי דכתיב (דברי הימים-ב, לג, יג) וישמע אליו ויחתר לו וגו' ויעתר לו מיבעי ליה, מלמד שעשה לו הקב"ה כמין מחתרת ברקיע כדי לקבלו

בתשובה מפני מדת הדין.

ולשון הכתוב שם בדברי הימים הוא (פסוקים ט-יג) ויבוא ה' עליהם את שרי הצבא אשר למלך אשור וילכדו את מנשה בחוחים ויאסרוהו בנחשתים ויוליכוהו בבלה, וכהצר לו חלה את פני אלקיו ויכנע מאוד מלפני אלקי אבותיו, ויתפלל אליו ויעתר לו וישמע תחנונו וישיבהו ירושלים למלכותו וידע מנשה כי ה' הוא האלקים. ומפורש במדרש (דב"ר פ"ב ס"ב) בארוכה, ויאסרוהו בנחשתים, עשו לו מולן (פי' דוד, ובמקו"א במדרשי חז"ל הגירסא 'דוד' או 'כלוב' של נחושת) של נחושת והכניסו אותו לתוכו והיו מדליקין תחתיו והוא היה נשרף מבפנים, אותה שעה קרא מנשה לכל אלוהות שבעולם שהיה מזבח להם, ולא ענו אותו אחד מהם שנאמר (ישעיה מו, ז) אף כי יצעק אליו ולא יענה מצרתו לא וישיענו, כיון שראה מנשה צרתו צרה שלא ענה אותו אחד מהם התחיל קורא להקב"ה אמר לפניו רבש"ע אתה הוא אלוך על כל אלהים ואם אי אתה עונה אותי אני אומר שמא ח"ו כל הפנים שוות וכו', שהיו מלאכי השרת מסתמין את חלונות של רקיע שלא תעלה תפלתו לשמים, מה עשה הקב"ה חתר את הרקיע מתחת כסא הכבוד וקיבל את תפלתו וישיבהו ירושלים למלכותו וכו', עי"ש.

וכ"ה בירושלמי (סנהדרין פ"י ה"ב) מולא (פי' חכית) של נחושת עשו לו ונתנו אותו בתוכה והיו מסיקין תחתיו, כיון שראה שצרתו צרה לא הניח ע"ז בעולם שלא הזכירה, כיון שלא הועיל לו כלום אמר, זכור אני שהיה אבי מקרא אותי את הפסוק הזה בבית הכנסת בצר לך ומצאוך כל הדברים האלה באחרית הימים ושבת עד ה' אלוךך ושמעת בקולו כי אל רחום ה' אלוךך לא ירפך ולא ישחיתך וגו' (דברים ה, לא), הרי אני קורא אותו, אם עונה אותי מוטב ואם לאו הא כל אפי"א שוין. והיו מלאכי השרת מסתמין את החלונות שלא תעלה תפלתו של מנשה לפני הקב"ה וכו', אמר להן אם איני מקבלו בתשובה הרי אני נועל את הדלת בפני כל בעלי תשובה, מה עשה לו הקב"ה חתר לו חתירה מתחת כסא הכבוד שלו, [במד"ר רות (פ"ה ס"ו) הוסיף, במקום שאין מלאך יכול לשלוט] ושמע תחינתו הדא היא דכתיב 'ויתפלל אליו ויעתר לו וישמע תחינתו וישיבהו מלכותו וידע מנשה כי ה' הוא אלוךים', ע"כ.

ואליבא דאמת הדבר צריך תלמוד, וכי הגון דבר לקבל תשובתו אחר שרבו עליו ימיו ושנותיו בהם

חטאו והחטיא ורק כעת לגודל צרתו שב אל ה', וע"כ צריך לומר דאכן לזאת חתר השי"ת חתירה מיוחדת והעלה תשובתו למעלה מחילוקי השעות וגבולות הזמנים של העבר והעתיד, וצירף הקב"ה הכל לזמן אחד וכך תיקן כל אותם הזמנים השפלים שהיו לו בימי חייו.

וכל שכן אנחנו עם בני ישראל המשתדלים לעשות רצון ה', אלא שהיצר הרע מפתנו ומכשילנו, והרי גם כשכבר נכשלנו בחטא ושבים בתשובה אפי' מיראה, אזי יש לנו הכח להמשיך שם הוי"ה עלינו ובכך להתגבר על גבולות הזמן, ועל ידי זה אפשר לתקן את העבר.

וז"ש הנביא שובה ישראל עד ה' אלוךך, אך עדיין אין זה מספיק, כי על אף שעל ידי התשובה השי"ת מוחל העוונות, אך מה עם חשבון הימים שעברו שביטלו בהם מתורה ומצוות בזמן החטא, והיאך נתקן זאת, וז"ש כי בשלת בעוונך הרי המכשול עדיין קיים, והיאך יתוקן זה, ע"ז בא כמשיב ואמר 'קחו עמכם דברים ושובו אל הוי"ה', היינו שיראו במעשיהם להמשיך מדת הוי"ה שיהיה למעלה מן הזמן כאמור, ובכך לתקן כל העבר.

- צירוף העבר עם העתיד בחי' למעלה מן הזמן -
ע"י הצדקה והחסד -

והנה העצה הפשוטה שיוכל האדם השב בתשובה להמשיך עליו מדת שם הוי"ה הוא על ידי צדקה וחסד, כדאיתא מהארז"ל (ליקוטי תורה ישעיה, אות ל"ב) עה"פ (ישעיה לב, יז) והיה מעשה הצדקה שלם, שבקיום מצוות צדקה יש לכוון להשלים שם הוי"ה ב"ה וב"ש, כי הפרוטה מורה על אות יו"ד, וה' אצבעות האדם המה אות ה"א, ופשיטת ידו לעני כנגד אות וי"ו, ואצבעות העני המה אות ה"א האחרונה, נמצא דבנתינת צדקה מיוחד ומשלים שם הוי"ה ב"ה. ועפי"ז פי' החיד"א (נחל קדומים, פר' תרומה) מאה"כ (משלי כב, ב) עשיר ורש נפגשו עושה כולם ה', כי על ידי שנפגש עשיר ורש במצות צדקה נתהווה יחוד שם הוי"ה ב"ה על ידי שניהם יחדיו.

ועל כן איתא בספה"ק דאחד מעיקרי תיקוני התשובה הוא להשתדל בצדקה וחסד לסייע לעניים ונוקקים וכו', וכבר מילתנו אמורה דביותר אמורים הדברים בענין הצדקה ברוחניות, וכדברי רביה"ק מוהרצ"א זי"ע בבני יששכר (מאמרי אדר, מאמר ב, אות א) דהצדקה המעולה ביותר הוא להשפיע ולקרב

ולזה אמר גם מה טל סימן ברכה לעולם אף אתה סימן ברכה לעולם, שמדתו של אברהם היה מדת החסד, ובפרט שהיה חסדו עם הבריות ברוחניות שהיה מקרבם לאביהם שבשמים, ומרגיל שמו בפי הבריות כדאי' בחז"ל (ראה ב"ר נט, יא), על כן בכח זה הוא סימן ברכה לעולם, שגם מי שלא זכה למדריגת תשובה מאהבה, על ידי מצות הצדקה יש לו הכח להמשיך שם הוי"ה ועל ידי זה למנוע גבולות הזמן, ולתקן כל ימי העבר שיהיו נהפכים לימים מלאים זכויות.

- 'בא בימים' - כל הימים הצטרפו להיות כיום אחד בלי חילוקי זמנים -

כך מעידה תורה על גדלותו וקדושתו של אברהם אבינו ע"ה ואברהם זקן בא בימים וידוע מה שפי' בזוה"ק (ח"א, דף קכ"ט ע"א) שהביא עמו את כל ימיו יעו"ש, והיינו שהיו כולם חטיבה אחת לעבודת השי"ת כל יום ויום בלי להחסיר יום אחד, שלא היה יום אחד שנפל ונאבד.

ולדרכנו יתבאר ביתר שאת, שאברהם אבינו בכח אהבת השי"ת שלו זכה להמשיך עליו בחי' שם הוי"ה ב"ה, וממילא היה בא בימים רצ"ל שכל ימיו נעשו בבחי' אחת למעלה מן הזמן, וזהו והוי"ה ברך את אברהם בכל, שנשפע עליו שם זה וממילא היה הכל אחד אצלו, וכל זאת בא לידו מאחר שהיה עובד את קונו מאהבה, על כן היה יכול לתקן כל העבר.

וכיון שהתורה הק' נצחית היא, וכל מעשיו של אברהם שייכים גם לדורות עולם בבחי' מעשה אבות סימן לבנים (ראה רמב"ן בראשית יב, ו), הרי אף אלו שלא זכו למדריגה זו של תשובה מאהבה, גם עליהם למצוא איזה דרך לתקן הימים שעברו, ועל כן באו חז"ל ולימדו אותנו במה שהסמיכו הפסוק ישא ברכה מאת הוי"ה ורמזו בזה הדרך להמשיך כח הוי"ה לחבר העבר והעתיד כאחד, זהו על ידי וצדקה מאלוקי ישעו על ידי מצות הצדקה, ובפרט צדקה מאלוקי ישעו היינו צדקה בנוגע לעניני אלוקות שהם דברים רוחניים, שבזה בוודאי אפשר לתקן כל ימי העבר, שיהיו נהפכים הכל אל הקדושה.

- מדת הקמצנות הוא ההוכחה שהממון בא מצד הסטרא אחרא -

עוד לאלוקי מילין, דהנה אמר החכם מכל אדם

אחרים לתורה ולעבודת השי"ת, ולהביאם לחיי העולם הבא, ובפרט שלומד עם הזולת תורת ה' שאז הוא ממש מקרבו לשם הוי"ה ית', שהרי התורה כולה שמותיו של הקב"ה וממילא נשפע עליו כח שם הוי"ה ב"ה שהוא למעלה מן הזמן, וכדברי הרה"ק בעל התניא (תניא, פרק ב) דהוא ודעתו וחכמתו אחד, כי עצם התורה כולו אלוקות.

מעתה זו היא העצה היעוצה שעל ידי שנגביר מדת החסד, על ידי זה יושפע אור שם הוי"ה ב"ה וב"ש, ואז יקבל השי"ת תשובתנו בד בבד עם תיקון כל הזמן העבר בהם ביטלנו רח"ל מן התורה והמצוות, שיהיו כולם שוים לטובה, ויהיו חטיבה אחת של תשובה והתקרבות להבורא ב"ה. ומדה כנגד מדה, ככל שמתחברים נשמות ישראל זה עם זה, על ידי שיהודי אחד לומד עם רעהו ומקרבו לאביו שבשמים, כן יחבר השי"ת כל הזמנים העבר עם העתיד שיהיה הכל אחד וממילא יבא הכל לתיקון השלם.

מין אאדמו"ר זי"ע פי' בזה הפסוק בריש פר' מטות (במדבר ל, ב) זה הדבר אשר צוה ה', 'צוה' מלשון צוותא חדא המורה על אחדות, דכאשר ישראל מאוחדים ומאוגדים יחד זה עם זה אז מתקיים 'אשר צוה הוי"ה' ומתעורר שם הוי"ה ומשפיע רחמים בעולם, עכד"ק. ולדרכנו יאמר שעל ידי הצדקה והחסד שמרבה האחדות וקירוב הלבבות, על ידי זה מתעורר שם הוי"ה שהוא כאמור מעל גבולות הזמנים, וממילא מועיל התשובה בשלימות לתקן גם הדין וגם ה'חשבון' על הימים שעברו, וכאמור.

- 'עוונותיך פורחין' - ע"י תשובה מאהבה העוונות נעשים כזכויות -

מעתה יובן מה שאמרו במדרש שהיה אברהם מתפחד והולך על אותם השנים שעבד ע"ג, אמנם כן שידע שמועיל תשובה ויכול לכפר על מה שעשה בראשית ימיו, אך על זאת דאב לבו מה יהיה עם כל אותם השנים שביטל בהם מצוות הבורא ית"ש. וע"כ אמר לו הקב"ה לך טל ילדותך מה טל פורח אף עוונותיך פורחין היינו שהעוונות נהפכים לזכות, כי אברהם אבינו ע"ה שהיה נקרא 'אברהם אוהבי' כל עבודתו ותשובתו היה מאהבת ה', על כן זכה שכל אותם הימים נהפכו לימים מלאים מצוות ועבודת הבורא.

שאין כמוהו בכל העולם. ואף ביום ב' או ביום ה' לא הלך לבית הכנסת שהיה מתיירא ליתן פרוטה לכיס של צדקה, רק חדא מצוה היה לו שעשאה בכל לב ונפש שהיה משמש כמוהל, ואם היתה מזדמנת לו מילה למול תינוק אחד אף שהיה מביתו כמה פרסאות היה הולך לשם לקיים מצות מילה, ולא היה נוטל שום שכר הן מעשיר הן מעני.

ויהי היום בא אליו משחית אחד בדמות איש, ויאמר אליו אשתי ילדה לי בן זכר והברית מילה יהיה ביום פלוני, על כן אני מבקש מאתך שתבא אל הברית למול את בני, ותיכף הלך המוהל לביתו ולקח הסכין שמל בו התינוק עמו וישב על העגלה לילך עם האיש המבקש מאתו למול את בנו, כי הוא סבר שזהו איש מבני אדם ולא ידע שהיה אחד מן החיצוניים. והלכו שניהם יחד בעגלה וכשהגיע אל היער היה המזיק מוליכו אותו בארץ אשר לא עבר בה איש, כי אם ארץ הרים גבעות ומדבר זה שני ימים רצופים, ויהי ביום השלישי היה מוליכו אותו לביתו, והיה שם כמו כפר קטן ערך עשרים בתים, אבל הבתים היו יפים מאוד, וכשבא לביתו ראה המוהל שהאיש בעל הבית הוא עשיר גדול וכל טוב היה בביתו, בשר ודגים גדולים ולקח הבעל הבית הסוס שלו ונתן ליד עבדו ליתן מספוא כפי דרך כל הארץ, ולא הרגיש המוהל שהבעל הברית הזה הוא שד ומזיק.

ויהי כאשר פנה הבעל הבית לעסקיו, הלך המוהל לחדר אשר היולדת שמה ויהי כראות היולדת את המוהל שמחה שמחה גדולה ותקרא לו לשלום. ומדברת אליו בא אלי אדוני ואני מגלה אותך סוד גדול. ואמרה דע, שבעלי הוא שד ומשחית ואני באה מזרע אנשים כשהייתי קטנה לקחו אותי השדים ואני כאשר אבדתי אבדתי אצלם, כאשר שכל מעשיהם הוא הבל וריק ומעשה תעתועים. והנה אני מזהיר אותך למול את בני הנולד לי מהם, ועוד אני מזהיר אותך להציל את נפשך שתהיה נזהר לבלתי לאכול שום מאכל, ולשתות שום משקה, ולא ליקח שום מתנה לא מבעלי ולא משום אחד מהם. ויהי כאשר שמע המוהל הדבר הזה חרד לבו ונתיירא מאד.

ויהי לעת ערב בהגיע זמן הסעודה והפצירו באיש המוהל ליטול את ידיו ולישב עמהם לסעודת מצוה, וימאן המוהל לאכול ולשתות כי אמר עייף אנכי מן הדרך, ולא אכל ושתה כלילה ההוא שקורין וואך נאכט. ויהי ממחרת וילכו אל בית הכנסת ויתפללו

(קהלת ה, יב) יש עושר שמור לבעליו לרעתו, ובא ללמד לאותו אדם שההצלחה מאירה לו פנים, וזוכה להרבות הון וכל מאמציו להרויח עושים פירות, עליו לכלכל צעדיו ולהתבונן בדבר היטב אם לא עליו נאמר הכתוב הזה. ומן הראוי שידאג תמיד שמא מתקיים בו (דברים ז, י) ומשלם לשונאיו אל פניו להאבדו, ואולי בשל כך מפסיד משכרו בעולם הבא וכו'. אך מאידך גיסא מוטל עליו להודות ולהלל להשי"ת על רוב טובו וחסדו שמשפיע לו מטובו. וכאן עומד לו האדם בפרשת דרכים, ולא ידע מימינו ומשמאלו, האם העושר הזה שמזכהו השי"ת לטובה הוא או ח"ו להיפך.

אך סימן מסרו לנו הקדמונים שממנו ידע האדם על טיב עושרו מהו, שיראה ויתבונן באיזה מדה מתאמת ומשתדל הוא אחר הממון, אם הולך ורץ אחריו בלהיטות שעות רבות ביומו ולעולם לא ירגיש כי סיפק די צרכו כמה שיש לו, רק תמיד חש ומרגיש שעדיין חסר לו, וכדברי חז"ל (קה"ר א, יג) יש לו מנה רוצה מאתיים, מה שגורם לכך שמקמץ ממנו לעצמו ומשתמט מליתן צדקה לעניים ולנוקקים, ותמיד משמר הממון לעצמו, ולפעמים אף לעצמו אינו מניח להשתמש רק שומר על כספו, ועל מה שהרויח כעל בבת עינו. או שמא חש שמח ומרוצה במעט שהרויח, וליבו ישכיל ליתן לה' מהונו בנתינת צדקה וחסד בכספו והונו, ולא יחיש בזה כאילו נחסר לו ממנו, כי יודע שכן צריך לעשות.

זה האיש אשר יקמץ ממנו לעצמו ובכל עת הוא חש שעדיין חסר לו ויריץ תמיד להרבות הון, זהו הסימן בעדו שכל עושרו אינו אלא מצד הסטרא אחרא ומפסיד תמורת כך הרבה דברים טובים ומעולים, ועל כן אינו נותן צדקה, ואפי' לעצמו אינו מסוגל להשתמש בממון, וסיבת הדבר דמאחר שממנו נמסר לשליטת הסט"א, הרי הוא איבד בעלותו עליו, ונמצא דהוה הסימן לידע אם הממון שברשותו כראוי הוא אם לאו.

- כשאינו זוכה מפתח אוצרותיו ביד המזיקים ואינו יכול להנות מהונו -

וכדברים הנוראים שכתב בספה"ק קב הישר (פרק כה) ובתו"ד פי' מ"ד במדרש (במדב"ר יא, יג) יברכך ה' בממון, וישמרך מן המזיקים. ע"ד משל ומעשה, דהיה באיש אחד עושר גדול ולו אוצרות זהב וכסף בידו ואבנים טובות, והיה האיש ההוא קמצן גדול

וראיתי שה' הוא אתך שלא אכלת ולא שתית ולא לקחת מאומה מרשותי לכן אני אגלה אותך, שאני הוא ראש הממונה של השדים שהן ממונים על קצת אנשים שהמה בטבעם קמצנים אזי הוא מסור בידינו כל המפתחות שלהן כדי שלא יהא בהן כח ורשות לעשות בהן איזה צדקה וגמילות חסד, ואף לעצמם אין רשות בידם להתענג לקנות איזה מאכל טוב או מיני מגדים. ובאשר שאתה גמלתני חסד גדול קח הקישור של המפתחות הללו ואל תירא חי ה' שלא יארע לך שום רעה. ויקח המוהל הקישור של מפתחות והלך בשמחה לביתו.

ובבואו לביתו נהפך לבבו ונעשה לאיש אחר, ותיכף בנה בנין של אבנים ב"ה גדולה מפוארה מאוד, ועשה צדקה ופרנס את העניים, והיה מלביש הערומים, והפליא לעשות עד יום מותו ונפטר בשם טוב. ועפי"ז יבואר כוונת המדרש דאמה"כ יברכה ה' בממון שיהיה לך ממון הרבה ואוצרות כסף וזהב. ואם תאמר מה הנאה יהיה לי באותן אוצרות כלי כסף וכלי זהב כאשר עלול הדבר שיהיו המפתחות מסורים ביד השדים ומזיקים, ע"ז אמר, וישמרך מן המזיקים שלא יהיה המפתחות מסורים בידם. וא"כ אתה תשלוט במעשה ידיך ובהטובה אשר ייטיב ה' לך תוכל מהם לעשות צדקה וגמילות חסדים, עכתו"ד עי"ש.

אכן מי שזוכה שאין ממונו מסור בידו, רק אדרבה שש ושמח להעניק מדיליה לעניים, אזי אדרבה זהו הסימן שיש על ממונו שמירה מיוחדת מאחיזת החיצוניים, ועל כן שולט בממונו ויודע איך להשתמש בו, וכלשון הכתוב (דברים טז, יז) איש כמתנת ידו כברכת הוי"ה אלוקיך אשר נתן לך, דהסימן לדעת שברכתו בממון הוא משם הוי"ה בצד הקדושה, זהו כאשר מתנת ידו, רצ"ל איך שמקפיד על נתינת הצדקה.

וזהו שאנו מתפללים (תפילת טל וגשם) לברכה ולא לקללה, כי פעמים גם מה שנראה כברכה הריהו קללה, ועל כן צריך לבקש שמה שמתברכים יהא בו ברכה באמת, ויהיה לו קיום עוד ועוד, ולא יהיה ח"ו בבחי' קללה, ובבחי' מה שהזכרנו שיש עושר שמור לבעליו לרעתו, שמפסיד מזה דברים אחרים.

על זה אמרה תורה 'ואברהם זקן בא בימים והוי"ה ברך את אברהם בכל', כל מה שהתפרנס היה בחי' ברכת הוי"ה היא תעשיר וכו', שהיה מצד הקדושה,

שמה, והוכרח המוהל להתפלל ולשיר בקול וזכרות עמו הברית כדרך המוהלים, ואחר התפילה היו מביאין את התינוק, ומל את התינוק כמנהג כל בית ישראל. ואחר כך היה מבקש הסנדק כל הקהל כמנהג המדינה על יין שרף ומיני מתיקה שקורין לעקוכין, והוכרח המוהל לילך אל הסנדק ולא אכל ולא שתה שמה באמרו שיש לו תענית חלום.

ואחר חצי היום אמר הבעל הבית באשר שהמוהל הטריח את עצמו לילך יותר מי"ב פרסאות למצות מילה, לכן בשבילו יהיה הסעודה בלילה אחר תעניתו, וכל כוונות הבעל הבית היה שיהנה המוהל מפתו ומפרנסתו ואז יהיה לו שליטה עליו, ולא ידע מאומה שאשתו גילתה שהוא היה שד ומשחית. ויהי לעת ערב היה סעודת ברית מילה ואעפ"כ לא אכל ושתה המוהל אתם ואמר שראשו ואיבריו כבדים עליו. והמה אכלו ושתו כל מעדני עולם. ויהי כטוב לכם ביין אמר הבעל הבית למוהל קום והלך עמדי לחדר אחד, אז נתיירא המוהל ואמר בדעתו שהגיע זמן קצו למותו. והלך עמו לחדר אחד והראה לו בעל הבית כלים מכלים שונים כלי כסף, ואחר כך היו מוליכו אותו לחדר שני והראה כלי זהב, ואמר לו מול כלי אחד לזכרון. אמר לו המוהל יש לי כלים של זהב ושל כסף ויש לי כל טוב שבעולם כלים טובים ומרגליות טבעות ואצעדים וענקים. א"ל הבעל הבית טול טבעת אחד או כלי חפץ שיקר הוא בעיניך, ועל כולם לא רצה המוהל ליקח והשיב שיש לו ג"כ אבנים טובות ומרגליות לרוב.

אח"כ היה מוליכו אותו לחדר אחד שהיה שם מפתחות הרבה, סביב החדר היה תולין המפתחות במסמורת הרבה מאוד. ויתמה האיש המוהל על הדבר הזה, וראה בעיניו כמדומה לו שיש קישור מפתחות ביחד כמו שיש לו בביתו לכל החדרים לכל הארגו שלו. ושאל הבעל הבית את המוהל ואמר לו אדוני הראיתך כ"כ כלי כסף וזהב וכ"כ אוצרות אבנים טובות ולא היית מתמיה עליהם, ועל אוצר זה אתה מתמיה שהוא רק ברזל שהן המפתחות שהיו כולם של ברזל. והשיב לו המוהל אני מתמיה על קישור זה של מפתחות שהן דומין כולם לבתים ואוצרות וחדרים שלי כאשר יש לי בבית. והם תלוין פה במסמר זה.

ויאמר אליו הבעל הבית באשר שנמלת חסד עמדי והלכת עמי ערך י"ב פרסאות למול את בני.

כי זכה למושול בממונו. ושוב הראוני כלשון הזה בשל"ה הק' (בפרשתן, דרך חיים ותוכחות מוסר) עה"פ (בראשית כד, ב) המושל בכל אשר לו, וזל"ק, המושל בכל אשר לו, יש לפרש שזה קאי על אברהם, שאליעזר היה עבד וזקן בית של המושל בכל אשר לו. והרמוז הוא מי שחננו השם יתברך עושר גדול והוא מקמין ואין מרבה בצדקות ובנדיבות, בודאי יש קליפות ושטנים בר מינן השוכנים על עושרו המונעים אותו שלא יוכל למושול בשלו, אבל אברהם אבינו היה נדיב גדול ובעל צדקה ומושל בכל אשר לו, עכ"ל ק.

ועל כן זכה אברהם להגביר אצלו מדת הצדקה והחסד שזה היה הסימן שהתברך מסטרא דקדושה, וע"כ הסמיכו חז"ל במדרש הפסוק ישא ברכה מאת הוי"ה, רצ"ל לדעת אם הוא באמת ברכה מאת הוי"ה שבא מצד הקדושה, זהו על ידי וצדקה מאלוקי ישעו היינו על ידי הצדקה, שזהו האות והסימן כי הברכה הוא מצד הטוב.

- המזכה אחרים מממונו ומזמנו לא יפסיד מזה - ואפשר לדרוש בפסוק זה מרישא לסיפא ומסיפא לרישא, דמחד גיסא ישא ברכה מאת הוי"ה כאמור דהסימן לדעת שמה שמתברך הוא מאת ה', על ידי וצדקה מאלוקי ישעו, שאם משתדל בכל ליבו ונפשו ליתן משלו לאחרים, ובעיקר ברוחניות כנ"ל, כשהשי"ת חננו בכשרונות מבורכים ויש לו הכלים להשפיע לאחרים ולזכותם בתורה ומצוות והוא מנצל את אותם הכלים, למרות שבא על חשבון זמנו הפרטי, זהו האות שכל ברכתו הוא מאת הוי"ה ב"ה.

וגם מאידך גיסא שעל ידי שיעסוק בצדקה מאלוקי ישעו שיעניק מזמנו ומהונו לאחרים, אזי כל ידמה שיאבד ויחסר מעמו משהו, מממונו או מהתקדמותו והתעלותו בעבודת השי"ת, כי לא כן הוא אלא אדרבה על ידי העשייה למען אחרים יזכה בעצמו לישא ברכה מאת הוי"ה שיגדל ויציין ציין ויהי פורח בתורה עבודה ומצוות, להיות מוסיף והולך עוד כהנה וכהנה עוד הרבה יותר ממה שהיה יכול להשיג בעצמו בלי פעולותיו למען הזולת.

בעת הזאת אין לנו רק לעורר זכות אבות ולהתפלל אלוקי אברהם ענני, וזכותו של אברהם אבינו ע"ה שהיה מדתו מדת החסד מתעוררת כעת ביתר שאת על ידי ריבוי הצדקות והחסדים שקיים בין אחינו בני ישראל בכל מקום שהם, אשר רבים

המה שמקדישים מהונם מכוחם ומזמנם למען אלו המצויים בצרה ומצוקה, ועוד רבות שאין כולם יודעים, והרי כלפי השי"ת הכל גלוי מלפניו, ואין שום ספק שזה לכד יעורר גאולתנו, וכמו שנא' (ישעי' סג, א) אני מדבר בצדקה רב להושיע, ואמרו חז"ל (מדרש תהלים, פרק כ; הובא בפרשת דרכים, ריש דרוש יח) בזכות צדקה שעושים אלו עם אלו מיד נגאלין, וזה ברור ומוסכם שכל עשיית חסד אפי' פעולה קטנה, מייצרת מלאך מליץ ישר העומד ומגין מכל משחית ומחבל, וזה ודאי שהרבה אסונות נמנעו בעקבות אותם מעשי החסד של עם בני ישראל.

- ההכנה לחנוכה 'מדליקין על פתח ביתו מבחוץ' לעשות למען הזולת -

הנה מתקרבים ובאים אותם ימים נעלים ימי החנוכה המאירים, ונראה כי ההכנה העיקרית לקבל האורות הקדושות של אלו הימים, הוא על ידי ריבוי הצדקה וההשתדלות למען הזולת, ועל כן תקנו חז"ל (שבת דף כ"א ע"ב) מדליקין על פתח ביתו מבחוץ, לרמוז שעיקר העבודה הוא למען אחרים, שכל אחד יחפש מה יוכל לעשות לטובת הזולת הן ברוחניות והן בגשמיות, ורק באופן הזה ניתן להגביר מדת האור ולהתגבר על קליפת יון שהיה בחי' חושך כדרשו חז"ל (ב"ר ב, ד) וחושך זה מלכות יון, כי אותה קליפה טמאה היה מטרתה לכפור באלוקי ישראל על ידי קלקול האחדות בין ישראל שהם גוי אחד בארץ, ומכוחם מתעורר גם ה' אחד ושמו אחד, והמה ביקשו שגם אם מקיימים מצוות יעשו זאת כל אחד לעצמו, לכך הוא דייקא על ידי ריבוי חסד ואחדות זה עם זה, אפשר להתגבר על קליפה זו, ואכן כאשר נרבה במדת צדקה וחסד נזכה לנר מצוה ותורה אור, שיהא נר מצוה ותורה אור, שהתורה תאיר דרכינו ונזכה לילך בדרך ה'.

יעזור השי"ת ויהי החודש הזה סוף וקץ לכל צרותינו תחילה וראש לפדיון נפשנו, וצריכים בכל עת להתפלל להשי"ת לבקש רחמים מלפניו על עם בני ישראל הנתונים בצרה כי כבר כשל כח הסבל, וכבר דם רב נשפך כמים ובוודאי גם השכינה הק' בוכה ומתאבלת עד מאוד. ובמדת הצדקה והחסד שעושים ישראל אלו עם אלו נזכה שהשי"ת ירומם קרן ישראל ולא ישית לדברי מדת הדין רק יגביר אך טוב וחסד לכל בני ישראל בכל מקום שהם, וישפיע לנו רוח טהרה ותשובה, והשיב לב אבות על בנים

בגוף ובנפש, ויחדש עלינו את החודש הזה לששון ולשמחה לישועה ולנחמה, ויכניס אורה ושמחה בבתי ישראל עד שיתרבה האור, ואור חדש על ציון תאיר בגאולה השלימה במהרה בימינו אמן.

ולב בנים על אבותם, כי גלוי וידוע לפניו שכל טמטום ובלבול הדעת אינו אלא מחמת טרדת הגלות, ועל כן נתפלל שיכניס בנו דעת ושכל לעבדו כראוי, וישלח לנו ברכה וישועה ברוחניות וגשמיות

יום ראשון פר' תולדות כ"ח מרחשון

אחר תפילת שחרית נערך שמחת הברית לבן הר"ר שמעון רוזנברג מפעיה"ק (ב"ר יהודה ליב מיוניאן סיטי, וחהג"ר אפרים גרין מפעיה"ק).

לפנה"צ נסע מרן שליט"א לבני ברק לניחום אבלים אצל האחים הרה"ח ר' משה יעקב וקס הי"ו והרה"ח ר' שמואל צבי וקס הי"ו, היושבים שבעה על פטירת אמם ע"ה, מרן שליט"א ניחמם בדברי תנחומים, ונביא כאן מתוכן השיחה:

ספרו על הוריהם, שכאשר הגיעו לארץ ישראל בשנת תשכ"א שאלו אותם להיכן הם רוצים ללכת, והשיבו שיש להם משפחה בבני ברק. ואמרו להם שיעצרו להם ליד בני ברק ובאמת הביאו אותם לאילת, לשם שלחו אותם כדי שלא יהיו עם משפחתם. והם היו שם יומיים ומיד חזרו לבני משפחתם בבני ברק, אף שמחת כן הפסידו את הזכות לקבל דירה למגורים. והזכיר מרן שליט"א שעוד זוכר את זקנם הרה"ח ר' מאיר ווקס ז"ל שמקורו היה מעיר רודניק. וספרו בני המשפחה, שאביהם ז"ל היה מספר תמיד על משפחת מרן זי"ע כשהיו מגיעים מקלויזנבורג לרודניק, שכן מרן זי"ע היה מגיע לשם לבקר את אמו הרבנית מרודניק ע"ה, ודודם הרה"ח ר' סאניש היה הולך לישון עם מרן זי"ע בחדר שהכינו לו...

עוד ספרו, שבשנה האחרונה שהיה מרן זי"ע ברודניק, נסע משם לליזענסק, לציונו של הרבי ר' אלימלך זי"ע, ובנו הבח' הק' ליפאל'ע רצה לנסוע עמו אבל הוא לא הרשה לו לנסוע עמו באמרו שבחור אין לו מה לנסוע אלא צריך לשבת וללמוד בבית המדרש. והוא בכה והלך לזקנתו הרבנית מרודניק ע"ה לבקש אצלה, והיא בקשה ממרן זי"ע שיקח אותו עמו. ואמר מרן זי"ע: אויב די מאמע האט געהייסן...

כן היה מספר, שמרן זי"ע אמר לר' סאניש, זה כעשרים שנה שלא נטל ידיו באמצע השבוע לסעודה, ורק כשהיה אצל אמו נטל ידיו לפת כי אז הורתה לו ליטול ידיו.

כשהגיע ר' סאניש לאמריקא, היה צריך לסדר לעצמו אישורים, והגיע לאיזה ישיבה מבית נובהרדוק, שראשי הישיבה השיגו אישור בתנאי עם תקיעת כף שנשארים ללמוד שם בישיבה, ואכן נכנס ללמוד שם. ובכל ליל שבת היה הולך לשולחנו של מרן זי"ע, ופעם היה שלג כבד ואמר לו ראש הישיבה שבשבת כזו אין צריך לילך, אבל הוא הלך בכל אופן... ושלחו כמה בחורים לראות אם אכן הולך...

פעם אמר למרן זי"ע שרוצה ללמוד אצל מרן זי"ע,

אבל הרי נתן שם תקיעת כף שנשאר ללמוד שם. ואמר לו מרן זי"ע, שיש תשובה במהרי"ט אלגאזי שעל פי הוא יכול לעזוב, אבל עדיף יותר שיחכה לאיזה הזדמנות. לאחר תקופה אמרו שם בישיבה, שמי שרוצה להישאר ללמוד שם צריך לשלם מאה דולר, ותיכף כששמע זאת ארז את חבילותיו ויצא משם, ובעומדו בחוץ פגש בו ראש הישיבה ושאלו להיכן הוא הולך, ואמר שהרי בקשו מכל בחור מאה דולר. ואמר לו ראש הישיבה שאין הכוונה עליו... אבל הוא אמר, איך בין שוין אינדרויסן...

ר' סאניש היה מביא משלוח מנות אל מרן זי"ע, ואמר מרן זי"ע שהמשלוח מנות שלו יכולים להשאיר אצלו, כי הרי לא אכל מכל אחד...

ואמר מרן שליט"א שזקנם ברח לסיביר בשעת המלחמה, וספרו שדודם ר' סאניש סיפר שמרן זי"ע שאל אותו האיך היה כשעזבו את רודניק, וסיפר למרן שכשעזבו בער שם אש... כשזקנם ר' מאיר היה בסיביר היה איזה קצין רוסי שעקב אחריו מה שהוא עושה, ובשבת ראה שהתפלל שם, ובעת קל אדון היה מזמר, ובאמירת אבינו אב הרחמן היה בוכה. וקרא לו ביום ראשון ושאל אותו למה שר ולמה בכה, וענה לו שזימר על שהוא כאן אצל מאמע רוסלאנד, ובכה שיש לו כאן משפחה וילדים שהוא צריך לתת להם לאכול, והוא היה חלוש. ולכן נתן לו עבודה קלה, לנהוג בבהמות מכפר לכפר, אבל בשבת לא רצה לעשות זאת מחמת מחמר ועזב העבודה ומיד תפס זאת אחר... וספרו עוד על קורות משפחתם בסיביר וכו', וקם מרן ואמר המקום ינחם וכו'.

בערב קיבל מרן שליט"א קהל, בין הנכנסים היה שלוחא דרבנן הרב מאיר פרוש יו"ר אגו"י בירושלים. כן נכנס הרב יוסף דייטש מירושלים.

אח"כ הגיע מרן שליט"א להיכל הגדול להשתתף בשמחת הבר מצוה לנכד כ"ק האדמו"ר מזלאטשוב שליט"א, הבחור הבר מצוה אשר יונה נ"י בן הרה"ג ר' יוסף הערש מאסקאוויטש מפעיה"ק בן כ"ק האדמו"ר משאץ דראהביטש שליט"א.

בהגיע מרן שליט"א איחל ברכת מזל טוב לסבים האדמורי"ם מזלאטשוב ושאץ דראהביטש שליט"א, מרן שליט"א שתה לחיים, ושוחח מעט עם הסבים האדמורי"ם שליט"א.

חתן הבר מצוה נ"י אמר הפלפול והפסיקוהו בשירה. אח"כ קם מרן שליט"א לריקוד של שמחה עם

בטל מחשבות שונאינו, כי הנה כנודע כל הענין מה שנראה בעינינו כדבר רע, הוא רק כאן בעולם הגשמי, אכן בעולם העליון בשמים ממעל גלוי וידוע כי הכל הוא טובה וחסד רחמים וחסדים על בני ישראל. ועל זאת בקשתינו 'בטל מעלינו כל גזירות קשות', היינו מה שנראה לעינינו כגזירות קשות יבטל ויסור מעלינו. ועוד זאת אנו מתפללים 'בטל מחשבות שונאינו', כי הם הלא כל כוונתם הוא להרע חלילה, ועל כן יפר הקב"ה עצתם, וזממם לא תעלה בידם חלילה וחלילה. ונפרדו לשלום.

בערב סידר מרן שליט"א חופה וקידושין אצל החתן חיים שלום מרדכי נ"י בן הרה"ג ר' לוי יצחק אסטרייכר מנה"ר בישיבה"ק (בן הג"ר אליעזר מב"ב, וחתן להבחל"ח הק' הג"ר שלום מרדכי רייניץ זצ"ל הי"ד), ע"ב הרב גבריאל שנק מנהל ת"ת דרכי אבות באלעד (ב"ר צבי מפעיה"ק, וחתן הג"ר אליעזר אסטרייכר מב"ב).

יום שלישי פר' תולדות ר"ח כסלו

לפני תפילת שחרית הניח מרן שליט"א תפילין להבחור הבר מצוה אברהם נ"י בן הר"ר מנחם מענדל שליסל מבית שמש (ב"ר שלמה אלחנן מב"ב, וח"ר צבי אלימלך פרידמן מיוניאן סיטי).

בתפילת שחרית התפלל מרן שליט"א הלל לפני העמוד, ועלה רביעי לתורה.

בערב סידר מרן שליט"א חופה וקידושין אצל החתן מורנו חיים יעקב נ"י בן הרב מרדכי לוי מב"ב (ב"ר אלימלך מפעיה"ק, וח"ר שמואל שווארץ מב"ב), ע"ב הרב שלמה זאב קליין מפעיה"ק.

יושבי בימת הכבוד משך זמן, בסיום נפרד מהם מרן לשלום, וחזר לביתו.

יום שני פר' תולדות כ"ט מרחשון

לפני תפילת שחרית הניח מרן שליט"א תפילין להבחור הבר מצוה יקותיאל יהודה נ"י בן הרה"ג ר' אברהם צבי זילברמן מביתר ר"מ בישיבה"ק לצעירים שפע חיים בירושלים עיה"ק (בן הג"ר משה נחמן מפעיה"ק, וחה"ר שמואל רייכמן מירושלים).

בשעה 12.30 הגיע מרן שליט"א להיכל הגדול לתפילת יום כיפור קטן ותפילת מנחה, כפי שהורו מרן שליט"א וחברי מועצות גדולי ישראל, לרגל המצב הקשה השורר בארה"ק, התפילה היתה בהשתתפות כ"ק האדמו"ר מויזניץ שליט"א השוהה כאן למנוחה, [יצויין כי מנהג ויזניץ הוא שלא לומר יו"כ אף בערב ר"ח ניסן וערב ר"ח אלול. אמנם הרה"ק האהבת ישראל זצוק"ל מאז הגיעו לגרוסווארדיין היה בכל ער"ח ניסן הולך לבית הכנסת של העיר ושהה שם בעת שאמרו בה סדר יו"כ קטן, וכעת לאור המצב הביע כ"ק האדמו"ר מויזניץ שליט"א רצונו לבוא ולהתפלל עם כ"ק מרן שליט"א].

לפני העמוד התפלל הרה"ג ר' אברהם שלמה זלמן היילפרין שליט"א, התפילה עברה ברוב התעוררות ונמשכה למעלה משעה. ואמרו 'אבינו מלכנו'. בסיום אמרו ג' מזמורי תהלים, מזמור כ' מזמור קכ"א, ומזמור ק"ל - שיר המעלות ממעמקים אמרו פסוק בפסוק. אחר התפילה אמר כ"ק מרן שליט"א לכ"ק האדמו"ר מויזניץ שליט"א, שעלה ברעיונו בעת אמירת 'אבינו מלכנו' לפרש בדבר אמרינו 'אבינו מלכנו בטל מעלינו כל גזירות קשות, אבינו מלכנו

חצר הקודש צאנו

קרית צאנו נתניה

כסא דברכתא

ברכת מזלא טבא וגדיא יאה שלוחה בזה, קדם האי גברא יקרא, מורה ודאין, צנא מלא ספרא, מרביץ תורה והוראה, ערוגת הבושם, ה"ה

הרה"ג רבי צבי אלימלך הורוביץ שליט"א

דומו"צ בית מדרשינו בכפר גנים בפתח תקוה

ולחנתנו הרה"ח ר' יצחק אייזיק מאיר זלמנוביץ שליט"א

משב"ק אצל כ"ק מרן אדמו"ר שליט"א

לרגל השמחה השרויה במעונם שמחת נישואי הבן

הבה"ח המו"מ בתוי"ש מורינו קלונימוס קלמן אריה נ"י

עב"ג הכלה תחי' במזל טוב ובשעטומ"צ

ברכותינו שגורות בזה מקרב הלב, כי יזכו לראות דורות ישרים ומבורכים,

מתוך נחת שפע והרחבת הדעת, מתוך סיד"ש ושובע שמחות עד ביאת ינון בב"א

בחצרות קדשינו

נס גדול היה שם

המוני אנ"ש מצטרפים ותומכים בעמלי התורה

העומדים על המשמר

כאמור, רבים מאנ"ש כבר הזדרזו וזכו להצטרף, ואף בשבוע הקרוב ימשיכו נציגי המוסדות להופיע בריכוזי אנ"ש ובבתי מדרשינו בעמדה מיוחדת אשר ניתן יהיה להצטרף למגבית.

מנהל המוסדות מוהר"ר יחזקאל רייך הי"ו פונה בקריאה של חיבה אל כלל אנ"ש מעל גבי במה זו: בואו והטו שכם בהחזקת התורה, והשתתפו בעין יפה במגבית השנתית ובכך תהיו שותפים איתנים בהחזקת התורה, פנו עכשיו לטלפון מס' 050-4140102 או למשרדי המוסדות 03-7524102.

הסתיימה בהצלחה המגבית השנתית בברזיל של רשת כוללי האברכים "מרכז התורה"; המוני יידיים ונדיבים בעם נענו לעמוד לימין 420 האברכים

לקראת שב"ק חזר העסקן המסור בכל לב ונפש למען התורה ולומדיה, מוה"ר יודל שפירא הי"ו מנהל רשת כוללי האברכים 'מרכז התורה' קרית צאנז, משהייה ארוכה בברזיל, שם שהה כשבועיים ימים לטובת למעלה מארבע מאות האברכים הלומדים ב-14 הכוללים של 'מרכז התורה' בקרית מלך רב קרית צאנז נתניה.

בשהותו בברזיל פקד בתי נדיבים, יידיים ואוהדים תושבי עיר סאו פאולו וערים נוספות בברזיל, שנענו

בשביעות רצון ובקורת רוח מסכמים בהנהלת מוסדות צאנז בני ברק את תחילתו של המגבית השנתית – 'מגבית חנוכה' למען עמלי התורה הנמצאת בעיצומו בימים אלו, כשרבים אנ"ש כבר הזדרזו והצטרפו להיות שותפים בהחזקת התורה ברשת הכוללים 'אדירי התורה' אשר עמלים בה כמאה וארבעים אברכים הממיתים עצמם באהלה של תורה והוגים בש"ס ובפוסקים בהתמדה רבה.

בימים אלו אשר כלל ישראל זקוק לשמירה יתירה ככבשה אחת בין שבעים זאבים אשר מבקשים לכולתנו חלילה, ובעת אשר מאות אלפים מאחינו בני ישראל נמצאים במקום סכנה רח"ל, עיניהם של ישראל נשואות בהערכה אל לומדי התורה המגנים בתורתם כי תורה אגוני מגנא ואצולי מצלא.

וכפי שפורסם כלל השותפים החל מסך 250 ₪ יזכו להיזכר בזכרון קדוש בהאי יומא רבא עת גמר החותם בליל זאת חנוכה ויוזכר שמם ב'כוללות קויטל' אשר יוגש אל מול פני המנורה הטהורה כ"ק מרן אדמו"ר הגה"ק שליט"א לאחר הדלקת הנרות בעת נעילת שער לפקודת ישועה ורחמים בזאת השנה.

חצר הקודש צאנז

קרית צאנז נתניה

יהודה אתה יודוך

ברכת מזלא טבא שלוחה בזה, לכבוד איש חי ורב פעלים, העסקן המופלא, נודע בשערים לשם ולתהלה, מסור בכל לב ונפש למען מפעלות הקודש לבית צאנז, איש האשכולות, יהודה אתה יודוך אחיך, ה"ה

מוה"ר יהודה שפירא הי"ו

מנהל מרכז התורה רשת הכוללים דחסידי צאנז

לרגל השמחה השרויה במעונו במזל טוב ובשעטומ"צ

שמחת נישואי בתו הכלה תחי'

עב"ג החתן המו"מ בתוי"ש כמד יוסף מאיר וולנר נ"י

בן הרה"ח ר' בנימין זאב הי"ו - אב"י בביתר עילית

והברכה אחת היא לסבים היקרים

והרה"ח ר' יוסף שלמה וולנר הי"ו

הרה"ח ר' אליעזר בריל הי"ו

ויה"ר מן קדם אבוהון דשבשמיא, שיזכה לרוות רוח נחת דקדושה מכל יו"ח, ואך ששון ושמחה ישכון באהלו תמיד, מתוך נחת והרחבה, סיעתא דשמיא עד עולם, ואך טוב וחסד ירדפוהו כל הימים.

בשעה 9:00 התקבצו בני הקהילה לסעודת מצווה לכבוד התורה ולומדיה, כשהיכל הבית מדרש המפואר הוכן ברוב הדר כיאה לכבודו של תורה, וסביב שולחנות ערוכים נטלו ידיהם לסעודת המצווה וסעודתא דדוד מלכא משיחא, כשמלווים בנגינות המנעימות את כבוד התורה ומעלותיה בצלילי עונג, כן נשמעו פרקי חזנות מפי החזן הרב מנחם גלינסקי הי"ו מחשובי לומדי ביהמ"ד.

בסיום סדר נשים כובד הרב חיים מאיר איימר הי"ו גבאי משתמרת, שעומד כסדר על הצלחת המערכת בקהילה שסיים בראש כל מסיימי המסכתא מבני הקהילה, ומה נהדר היה המראה כשרבים מבני הקהילה התחננו בתפילות הסיום וזכות כל התנאים ואמוראים. בקדיש כובד ראש הקהל הרה"ח ר' יוסף שמואל זילברמן הי"ו, שעומד כסדר בלו"נ חפצה לצרכי הקהילה והביהמ"ד, כשמיד לאחר מכן כובד הר"ר יצחק ירט הי"ו מחשובי לומדי ומתפללי ביהמ"ד בהתחלת סדר נזיקין.

לאחר מכן יצאו כל הקהל בריקוד נלהב בניגוני שמחה והודיה להשי"ת נותן התורה.

כאן נשמעו ברוב קשב דברי ההדרן ע"י הרה"ג רבי ישראל פלדמן שליט"א דומו"צ קהלתנו הק', שעמד על סגולת התורה כשב"ה כותלי ביהמ"ד מוכיחים שקול התורה לא פוסק, ועודד את המסיימים ואת אלו שהצטרפו להתחיל סדר נזיקין, וסיים בדברי ברכה שזכות התורה תשפיע שפע רב לכל לומדיה ובוודאי תגן באל"ף המגן על הכלל שצריך ישועה גדולה,

בעין יפה ובנפש חפצה לטובת "מרכז התורה", והמה עומדים לימינו במאור פנים. כל זאת כהמשך לפעלים הכבירים למען התורה ולומדיה הלומדים ב'מרכז התורה', שעשה גם במגביות הקודמות בחו"ל לאחרונה, ואי"ה עוד היד נטויה גם במגביות הבאות בחו"ל, מתוך מטרה להיות לעזר ולאחיסמך ולעמוד לימינם של האברכים שלא יחסר המזג.

אל ר' יודל התלווה הרה"ג רבי אשר שווארץ שליט"א בעל ה'מעדני אשר' וראש הכולל בבית שמש. בברזיל זכו לקרבה יתירה של הגה"צ רבי יצחק דוד הורוויץ שליט"א גאב"ד ראצפערט ברזיל, נו"נ לרבינו הק' מרן הדברי חיים זי"ע ובנו הרה"ק רבי שלום אליעזר מראצפערט זי"ע - שעמד לימינם בכל עת שהותם בברזיל והרבה פעלים למען מרכז התורה תשוח"ח לו, ויה"ר שיראה ברכה והצלחה בעבודת קדשו למען הכלל והפרט.

כאמור, במקביל נעשים מאמצים רבים לגייס עוד סכומי עתק לרווחתם של לומדי התורה ותקיימנה אי"ה מגביות נוספות בפזורת ישראל בתפילה להשי"ת נותן התורה שיצליח ה' דרכם בכל אשר יפנו.

סיום סדר נשים והתחלת סדר נזיקין בקהילתנו הק' במודיעין עילית

במוצאי שב"ק חיי שרה התקיימה סעודת מלווה מלכה עשירה בהיכל בית מדרשנו במודיעין עילית, לכבוד בני הקהילה שסיימו ללמוד ולהיבחן במסגרת משתמרת על כל סדר נשים, והתחילו ברוב עוז סדר ישועות.

חצר הקודש צאנז

קרית צאנז נתניה

ברכת מזל טובא

שלוחה בזה קדם ידידינו הנכבד והנעלה, העסקן הנמרץ, איש חי ורב פעלים, נודע בשערים לשם ולתהלה, מסור בכל לב ונפש לכל קדשי בית צאנז

הרה"ח ר' משה ישראלי הי"ו

מנהל מוסדוה"ק 'עטרת צפת'

לרגל השמחה השרויה במעונו שמחת הולדת הבן במז"ט ובשעטומ"צ

ובברכת מזל טוב לסבים

הרה"ג רבי חיים יעקב ישראלי שליט"א - מראשי ישיבת קרעטשניף והרה"ח ר' יהושע בונים הי"ו - אב"י בעיה"ק צפת

וזאת הברכה, מאלוקי המערכה, שאך ששון ושמחה ישמע לעד במעונו,

ויזכה לרוות רוב נחת דקדושה מכל יוצ"ח, מתוך רוב שפע ונחת דקדושה, ושפע רב לעלמי עלמאי אמן ואמן.

ולהרה"ח ר' יוסף שמואל זילברמן והר"ר יצחק ירט שנדבו סכום הגון להוצאות הסעודה.

**המגבית השנתית של מפעל החסד "אחים לשמחה"
בארה"ב – בעיצומה**

המגבית השנתית בארה"ב של מפעל החסד האדיר "אחים לשמחה" נמצא בעיצומה. מוה"ר ישראל גולדשטיין הי"ו מנהל מפעל החסד "אחים לשמחה" - העומד בראשותו של הגה"צ אב"ד קהילתנו הק' בארה"ב וראש הישיבה שליט"א – הגיע השבוע אל ארה"ב למענם של מחותנים, חתנים וכלות הנמצאים במצבים כלכליים לא פשוטים, והמוני אנ"ש מקבלים אותנו בחביבות ובמאור פנים למען המצוה היקרה של הכנסת כלה.

הדים רבים עוררה הקריאה הנדירה של כ"ק מרן אדמו"ר הגה"ק שליט"א שהתפרסמה שוב לקראת המגבית בארה"ב. בקריאה שהתפרסמה ע"י לשכת כ"ק מרן אדמו"ר שליט"א, כתב המשב"ק הרב אברהם דוד שכטר הי"ו: לקראת נסיעתו של מוה"ר ישראל גולדשטיין הי"ו, מנהל מפעל 'אחים לשמחה' לארה"ב, אמר לי כ"ק מרן אדמו"ר שליט"א למסור לקהל אנ"ש ידידנו ואוהבנו בארה"ב הי"ו, כהאי לי שנא:

"ר' ישראל איז א שליח-מצוה פאר משפחות וואס מאכן חתונה קינדער ב"ה בשעת ווען זיי געפינען זיך

ובזכות התורה ולומדיה ינצל העולם, ועל הפרט בכל המצטרך וסיים שיזכו לשבת כל ימי חייהם בבית ה' בשלווה ומנוחה ובגאולה הקרובה

נואם הכבדו היה הרה"ג רבי שמעון ליפשיץ שליט"א רב קהילת חסדי אבות, כשבמתק דבריו ריתק את השומעים משך שעה ארוכה במעלות וסגולות התורה ושבח לומדיה, וסיפר בערגה זכרונות מכ"ק מרן זי"ע מכמה שיעורים שזכה להשתתף בהם, והיאך שכ"ק מרן זי"ע בער באש קודש בכח התורה, כשכעת נמשך כל זה לנבוע ממעיין הנובע ע"י כ"ק מרן אדמו"ר הגה"ק שליט"א, כשאכן רואים את הפירות כשכל בני הקהילה מצוינים בתורתם ובמידות הטובות, והעיד נאמנה שקהילתנו הק' עומדת במזרח היכלי התורה והתפילה בעיר, כשבמשך כל שעות היממה פעיל ביהמ"ד לצורך הלומדים הרבים, ובירך את הדומ"צ שליט"א שיזכה להמשיך לנהל ברמה את הקהילה מתוך הרחבה ולהרחיב תמיד גבולי הקדושה.

בברכהמ"ז על הכוס כובד הר"ר מאיר כץ הי"ו מחשובי המסיימים שעמל רבות למען הצלחת המעמד לכבודו של תורה ולומדיה.

בסיום יצאו בני הקהילה בריקוד של מצווה כשברגשות גואים מודים לחשובי המסיימים שנטלו חלק בראש לאירגון המעמד לכבודה של תורה, גבאי בית מדרשינו הר"ר העניך פלדמן והר"ר ישעיה קליין,

חצר הקודש צאנז

קרית צאנז נתניה

ברכת מזל טובא

שגורה בזאת קדם האי גברא רבא, אהוב למעלה ונחמד למטה, לן בעומקה של הלכה, נודע לשם ותהילה בקרב עם סגולה, ותיק ועושה חסד, ידיו רב לו בכל מכמני תורה, ה"ה

הרה"ג רבי מרדכי הלל זלמן ראטה שליט"א

אב"ד ווידיטשעקא

לרגל השמחה השרויה במעונו במז"ט ובשעטומ"צ

שמחת אירוסו בנו הבה"ח המו"מ בתו"ש כמר שמחה נ"י עב"ג הכלה תתחי'

ובברכת מזל טוב לאביו

הנדיב הנכבד מוה"ר ישראל אפרים פישל שליט"א – אב"י בירושלים עיה"ק

וזאת הברכה, מאלוקי המערכה, שאך ששון ושמחה ישמע לעד במעונו, ויזכה לרוות רוב נחת דקדושה מכל יוצ"ת, מתוך רוב שפע ונחת דקדושה, ושפע רב לעלמי עלמיו אמן ואמן.

ממוקדת ומקצועית, שבעז"ה תיתן כלים ייחודיים מלאי תועלת, לקראת שבירת הצלחת בביתם, בקרוב ממש, ובשעה טובה ומוצלחת.

הורים רבים הנמצאים בפרק הזמן הזה של שידוכי ילדיהם, מוצאים את עצמם לא אחת בהתלבטויות שונות ושואלים את עצמם כל מיני שאלות, כמו: מדוע לא מתקשרים אלי להציע, רק לשכנים? האם יש משהו להורה לעשות (מלבד תפילה) שילדיו לא יתעכבו בשידוכים? כיצד אני אמור לדעת, מתי להגיד כן ומתי להגיד לא? על מה צריך להסתכל, ועל מה צריך להתפשר וכיצד אדע שנהגתי נכון? איך אני מתגבר על פחדים? מה רוצים ממני השדכנים שאומרים שאינני ריאלי, אני בסך הכל רוצה שידוך טוב לבני? אפשר בבקשה להסביר כיצד אמורים להיות היחסים ביני לבין השדכן? באיזו צורה אני מגיש את ההצעה לבני או לבתי כדי שירצו בשידוך?

בכל הנושאים האלה ועוד תערך הסדנה הממוקדת והמקצועית בליווי מצגת, בהנחיית השדכן המפורסם הרב דוד יונה קליין שליט"א, שמאחוריו מאות שידוכים מוצלחים בכל המגזרים. הסדנה תעניק מידע וכלים להתמודדות בכל מה שהורה רוצה לדעת, כיצד לגשת אל השידוכים של ילדיו בלב שמח ורגוע ובידיעה שהוא עושה בס"ד את הטוב ביותר עבור ילדיו.

אין שווערע אנגעצויגענע מצבים ל"ע, אלמנות מיט יתומים, קראנקע, און נאך פארשידענע שווערעקייטן רח"ל. עס איז א געוואלדיגע זכות אים אויפנעמען ווארעם און זיך צושטעלן בעין יפה, מיט א קביעות. דאס איז מצות 'הכנסת כלה' און הילף פאר 'עניי ארץ ישראל' אויף די שטערקסטע פארנעם. ברכת ה' היא תעשיר, און אלע זאלן געבענטשט ווערן מיט בני חיי ומזוני רוויחי, נחת פון די קינדער און אלע השפעות טובות ברוחניות ובגשמיות".

אנ"ש בארה"ב קיבלו בהתלהבות ובשמחה את פניו של גבאי-הצדקה ר' ישראל, הנמצא בימים אלה בקרב בני קהילתנו הק' בבארא פארק. רבים חותמים על שותפות קבועה, ואחרים – שותפים וותיקים, העלו תרומותיהם הקבועות, כדי להיענות לקריאתו של צדיק ולעמוד בקביעות לימין 'אחים לשמחה' העוסק במצות הכנסת כלה ובסיוע לעניי ארץ ישראל באופן המהודר ביותר. לבקשת רבים מארה"ב אנו מפרסמים כאן את מס' הטל' של ר' ישראל בחו"ל: 347-276-2526.

בשורה טובה נוספת מבית מרכז 'שמחם':

סדנת שידוכים קצרה, ממוקדת ומקצועית להורים שילדיהם הגיעו לפרקם, במחיר מוזל ומסובסד

מרכז 'שמחם' דחסידי צאנז יוצא בבשורה משמחת להורים שילדיהם הגיעו לפרקם: סדנת שידוכים קצרה,

בית המדרש הגדול

קהלה קדושה צאנז

קרית צאנז ירושלים

מיסודו של כ"ק מרן אדמו"ר זי"ע ◊ בנשיאות כ"ק מרן אדמו"ר שליט"א

רני ושמהי ליעקב

יגל יעקב"ב ישמח ישראל, בשמחה הפורצת גבולי לבבות וגדרות עולמ
עלה נעלה בברכות לרוב, קמי האבר"ך כמדרשו, היקר שביקרים נאור ואדיר
קבל עם ועצה נודע פעילתו המסורה לכל צרכי קהילתנו הק', בהצנע לכת מאוד מאוד
במדות מוזהבות מעוטר, מאוהלי תורה לא מש כל עיתיו, ומרדכי יושב בשער המלכ
אהוב וחביב נחמד ונעים, מאיר פנים לכל אדם בסבר פנים יפות כראוי
ה"ה

הרה"ג ר' יעקב מרדכי הרשקוביץ הי"ו

גבאי בית מדרשינו

לרגל השמחה השרויה כמעטו דיצה בארמונו, שמחת אירוסיה הבת תדוי בסיומן טוב ובמזל טוב ובשעטומ"צ
עב"ג החתן המו"מ בתו"ש כמור החבר יעקב ני"ו בן הרב מנחם מאניש ויזל שליט"א

הברכה אחת להני צנתרא דדהבא, הנודעים לשם ולתהילה, הסכים הדגולים

הרה"ח רבי אברהם יהושע הרשקוביץ שליט"א, והרה"ח רבי אברהם בנימין רייכמן שליט"א
הרה"ג רבי אפרים פישל ויזל שליט"א והרה"ח שו"ב ר' יוסף ישראלי שליט"א

יערב נא שיחתינו אליכם, וברכותינו תעלה לראשיכם, שהזיווג יעלה יפה יפ"ה לקשר של קיימא ולבנין עדי עד, על אדני התורה היראה
והחסידות יהא מושתת ומוסד, תתברכו בהני מילי מעלייתא דבמזל טבא תליא, בני בריכי, חיי אריכי, ומזוני רוויחי, תורה וגדולה יתאגדו
על שולחנכם, ברכה והצלחה בכל מעשי ידיכם, רוב נחת דקדושה, במידה רבה וגדושה, לאורך ימים ושנים בריאים ונעימים,
בהרחבת הדעת דשננים ורעננים, וכפי פעולתכם הכבירים והאדירים, יושפע שפע רב מצור העולמים, אכיה"ר.

המברכים נאמנה מקרב ליבינו

מתפללי ולומדי בתי המדרש

חברי הקהילה

הנהלת המוסדות

דומו"צ בית מדרשנו בשכונת רמות ומראשי ישיבה"ק לצעירים שפע חיים בירושלים.

התרגשות מיוחדת אחזה את קהל המשתתפים, עת קיבלו לידם בקבוק יין מבורך שנשלח במיוחד ע"י עטרת ראשינו כ"ק מרן שליט"א לרגל הסיום. כאשר עם קבלת היין, שתו המשתתפים לחיים, והאצילו מברכותיהם זה על זה לזכות לישב בבית ה' ולהתענג מנועים זיו התורה בדרך שהתוו והורו לנו רבוה"ק ז"ע ולהבחל"ח כ"ק מרן אדמו"ר הגה"ק שליט"א.

במהלך המעמד נשא דברים הגה"צ רבי אביש ציינורט שליט"א, אשר בדברים הרחיב במעלת כח לימוד התורה שכל אחד משפיע על כל העולם כולו, כן הרחיב אודות פעליו הגדולים והכבירים של כ"ק מרן ז"ע, אשר כל משוש חייו היה להעמיד לגיונות לגיונות של תלמידי חכמים בדור אחרון.

כן נשא דברים הגר"י היילפרין שליט"א, שהאריך בשבח הלומדים בשעה הקבועה בבית מדרשנו דייקא, ואלו המסיימים שזכו להגיע ליום גדול זה.

בברכת המזון על הכוס כובד הגאון רבי שלום אייזנברגר שליט"א דומו"צ קרית צאנז ירושלים, כשבסיום המעמד יצאו הכל ברקידה לכבוד התורה ולומדיה משך זמן.

מתוך ברכות תודה להרב יעקב מרדכי הרשקוביץ שליט"א גבאי המסור של בית מדרשנו הגדול, התפזרו כל הקהל, בתחושת התרוממות והתעלות, אשרינו על אשר בחר בנו מכל עם ונתן לנו את תורתו.

בתוך כך נמסר כי עם תחילת לימוד סדר נזיקין, נתייסד שיעור חדש בדף היומי, השיעור נמסר בטוב טעם ודעת בהיכל בית מדרשנו 'היכל צבי' מדי יום ביומו על ידי הרה"ג ר' יששכר יהודה שווארץ שליט"א שו"מ בישיבה"ק שפע חיים לצעירים בירושלים עיה"ק.

הסדנה תתקיים במוצאי שבתות ותכלול שלושה מפגשים – כל מפגש כשעה ומחצה - החל ממוצאי שבת פרשת ויצא, בשעה 21:10. ההשתתפות בסדנה מסובסדת על ידי מרכז 'שמחם' דחסידי צאנז, וההשתתפות העצמית היא בסך 70 ₪ בלבד למפגש, 100 ₪ בלבד לבני זוג למפגש. כמובן שיהיה מתחם נפרד לאמהות. ניתן להירשם עד ליום חמישי פרשת ויצא בשעות הערב. הסדנא תתקיים בקרית צאנז נתניה, ועל מיקומה המדויק יינתנו פרטים בשעת ההרשמה.

מוה"ר ישראל חיים בלומנטל הי"ו, מנהל מרכז 'שמחם', קורא בזאת להורים לנצל את המתנה הניתנת להם מבית 'שמחם', לבוא ולקבל כלים שבעז"ה יהיו להם לעזר בפרק זה של שידוכי צאצאיהם, ויאירו את עיניהם בכל מה שקשור לשידוכי צאצאיהם בעז"ה.

מעמד סיום סדר נשים והתחילת סדר נזיקין בבית מדרשנו הגדול בירושלים עיה"ק

מעמד מרשים וגדול לכבוד התורה ולומדיה, התקיים בבית מדרשנו הגדול בקרית צאנז בירושלים עיה"ק, כאשר קהל אנ"ש לומדי בית מדרשנו ומשתתפי השיעורים הקבועים בבית מדרשנו בשעת הלימוד הקבועה בהיכל בית מדרשנו הסבו יחדיו לסעודת סיום סדר נשים והתחלת סדר נזיקין שנערכה ברוב פאר והדר.

המעמד נערך בהשתתפות רבני אנ"ש, מגידי השיעורים היומיים הקבועים, ה"ה הרה"ג ר' אהרן וייספיש שליט"א רא"כ מבצר התורה, והרה"ג ר' אברהם האף שליט"א, כמו גם המקובל הגה"צ רבי אביש ציינורט שליט"א ראש ישיבת אנשי מעמד.

בעריכת סיום סדר נשים התכבד הרה"ג ר' ירמיהו שווארץ שליט"א רא"כ בית יהודית, בהתחלת סדר נזיקין כובד הרה"ג רבי יחזקאל היילפרין שליט"א

המיזם של אנ"ש לשמירה יתירה בגדרים וסייגים יוצא לדרך בעז"ה:

חבורת 'בני חורין' להתרחקות משימוש במייל

מהוועדה הרוחנית לענייני טכנולוגיה נמסר על המיזם החדש אשר מתעתדים לייסד חבורת 'בני חורין' המאגדת חסידים ואנשי מעשה המקבלים על עצמם להתרחק במשך שנה משימוש במייל, וזאת כדי להוסיף משמרת למשמרת משימוש בכלי זה שלא לצורך.

חבורת 'בני חורין' כבר נהוג במספר קהילות, כאשר התוצאות מחבורה זו זוכות לשבח ולתהילה, כשע"י זה מונע מבני החבורה להיסחף משימוש פסול ומיותר באימייל, כאמור בימים אלו קורם עור וגידים מיזם זה בריכוזי אנ"ש, כשבמסגרת הפעילות יעוררו את אלו שאין להם צורך בשימוש במייל לבוא ולהימנות לדבר מצווה. כמו כן יצא לאור ביטאון מיוחד להרחבת ההסברה על נזקי השימוש במייל שלא לצורך.

בוועד רבני צאנז לשמירה מפגעי הטכנולוגיה שנתמנו ע"י כ"ק מרן אדמו"ר שליט"א בט' תמוז אשתקד, אשר מלווים את כל פעולת המיזם, מברכים את התקדמות הפעילות בנושא חשוב זה.

לעת עתה מקווים בימים הקרובים לפעול בקרית צאנז נתניה ובקרית צאנז טבריה, לגבש קבוצות עילית אלו, כשבהמשך יתקדמו בשאר ריכוזי אנ"ש בארה"ק. המעוניינים לסייע וליטול חלק בפעילות נא ליצור קשר עם מזכיר הוועדה הרוחנית הר"ר יהושע ליפשיץ הי"ו, או אצל הרכז הארצי הר"ר מאיר טורנהיים הי"ו.

לשכת

כ"ק מרן אדמו"ר שליט"א

אבדק"ק צאנז

קרית צאנז, נתניה, ת.ד. 5001, טל. 09-8604655

בס"ד,

לקראת נסיעתו של מוה"ר ישראל גולדשטיין הי"ו, מנהל מפעל 'אחים לשמחה' לארה"ב, אמר לי כ"ק מרן אדמו"ר שליט"א למסור לקהל אנ"ש ידידנו ואוהדנו בארה"ב הי"ו, כהאי לי שנא:

"ר' ישראל איז א שליח-מצוה פאר משפחות וואס מאכן חתונה קינדער ב"ה בשעת ווען זיי געפינען זיך אין שווערע אנגעצויגענע מצבים ל"ע, אלמנות מיט יתומים, קראנקע, און נאך פארשידענע שווערעקייטן רח"ל.

עס איז א געוואלדיגע זכות אים אויפנעמען ווארעם און זיך צושטעלן בעין יפה, מיט א קביעות. דאס איז מצות 'הכנסת כלה' און הילף פאר 'עניי ארץ ישראל' אויף די שטערקסטע פארנעם. ברכת ה' היא תעשיר, און אלע זאלן געבענטשט ווערן מיט בני חיי ומזוני רוויחי, נחת פון די קינדער און אלע השפעות טובות ברוחניות ובגשמיות."

יציבכס אריחוק אקוס ואקיוב אל

אברהם צ'זשכ

אשכ"ק

גליון זה נדבת

ידידינו הנכבד והנעלה, יקר שבערכין

הרה"ג ר' **לוי יצחק אסטריכר** הי"ו
מנה"ר בישיבה"ק פעיה"ק

לרגל השמחה השרויה במעונו במז"ט
שפחת נישואי בנו החתן

המו"מ בתוי"ש

כמר חיים שלום מרדכי נ"י

עב"ג הכלה תחי'

בת גיסו הרב גבריאל שנק שליט"א
מנה"ר ת"ת דרכי אבות באלעד

ובברכת מזל טוב

לאביו הרה"ג רבי אליעזר שליט"א - ב"ב
ולסב הרה"ח ר' צבי שנק הי"ו - פעיה"ק

אך ששון ושפחה ישכון באהלו תמיד
פתוך סיד"ש ושפע רב לעלמי עלמיה

גליון זה נדבת

ידידינו הנכבד והנעלה, יקר שבערכין

הרה"ג רבי **צבי אלימלך הורוביץ** שליט"א
דומ"צ בית מדרשו דברי חיים בפ"ת

לרגל השמחה השרויה במעונו במז"ט

שפחת נישואי הבן

החתן המו"מ בתוי"ש

מורינו קלונימוס קלמן אריה נ"י

ובברכת מזל טוב לחותנו
הרב אייזיק מאיר שליט"א - משב"ק

אך ששון ושפחה ישכון באהלו תמיד
פתוך סיד"ש ושפע רב לעלמי עלמיה

שפחת החתונה תתקיים אי"ה
ביום שלישי באולמי היכלי מלכות בב"ב

גליון זה נדבת

ידידינו הנכבד והנעלה, יקר שבערכין

הרה"ח ר' **דוד שלמה זילברטן** הי"ו
אב"י בבארא פארק

לרגל השמחה השרויה במעונו במז"ט

שפחת נישואי הבת הכלה תחי'

עב"ג החתן המו"מ בתוי"ש כמר

פנחס אלימלך נ"י

בן הרה"ח ר' שמואל וייסבערג הי"ו

ובברכת מזל טוב

לאביו הרה"ח ר' חיים הי"ו - צפת
לחותנו הרה"ח ר' ברוך טורנר הי"ו - פאנסי,
ולסב הרה"ג ר' חיים בער וייסבערג שליט"א - וימ"ס

אך ששון ושפחה ישכון באהלו תמיד
פתוך סיד"ש ושפע רב לעלמי עלמיה

שפחת החתונה תתקיים אי"ה
ביום חמישי אולמי זועלי טעררעס' מאנסי

גליון זה נדבת

ידידינו הנכבד והנעלה, יקר שבערכין

הרה"ח ר' **פנחס מענדל בלון** הי"ו
אב"י פעיה"ק

לרגל השמחה השרויה במעונו

שפחת נישואי הבן

החתן המו"מ כמר דוד יואל נ"י

במזל טוב ובשעטומ"צ

אך ששון ושפחה ישכון באהלו תמיד
פתוך סיד"ש ושפע רב לעלמי עלמיה

שפחת החתונה תתקיים אי"ה
ביום ראשון בכפר חב"ד

ברכת מזלא טבא

קדם ידידינו הנכבד והנעלה, יקר שבערכין

העומד ליפינו תמיד בכל עת ועונה

הר"ר יקותיאל גולדשטיין הי"ו

לרגל השמחה השרויה במעונו

שפחת הולדת הבת תחי

במזל טוב ובשעטומ"צ

ובברכת מזל טוב

לאביו הרב חיים שליט"א

לחותנו הרה"ח ר' שלמה נחמן הרשקוביץ הי"ו

ולזקניו, הרב שמעיה יוספוביץ שליט"א

והרה"ח ר' משה הרשקוביץ הי"ו

אך ששון ושפחה ישכון באהלו תמיד

מתוך סיד"ש ושפע רב לעלמי עלמיה

גליון זה נדבת

ידידינו הנכבד והנעלה, יקר שבערכין

הרה"ח ר' מנחם זאב פרידמן הי"ו

אב"י באלעד

לרגל השמחה השרויה במעונו

שפחת הכנס בנו כמר משה נ"י

לנועם עול תורה ומצוות

ובברכת מזל טוב לחותנו

הרה"ח ר' שפחה דוד וקסמן הי"ו

אך ששון ושפחה ישכון באהלו תמיד

מתוך סיד"ש ושפע רב לעלמי עלמיה

ולע"נ אביו

מוה"ר יצחק בן מוה"ר משה ז"ל

גליון זה נדבת

ידידינו הנכבד והנעלה, יקר שבערכין

הרה"ג ר' יעקב הרבסט שליט"א

ראש כולל דברי יציב בפתח תקוה

לרגל השמחה השרויה במעונו

שפחת הכנס בנו כמר אהרן נ"י

לנועם עול תורה ומצוות

במזל טוב ובשעטומ"צ

ובברכת מזל טוב לאביו

הרה"ח ר' חיים שמעון הי"ו - קרית הבעש"ט

אך ששון ושפחה ישכון באהלו תמיד

מתוך סיד"ש ושפע רב לעלמי עלמיה

גליון זה נדבת

ידידינו הנכבד והנעלה, יקר שבערכין

הרה"ח ר' יואל לוק הי"ו

אב"י פעיה"ק

לרגל השמחה השרויה במעונו

שפחת הכנס בנו כמר ידידיה נ"י

לנועם עול תורה ומצוות

ובברכת מזל טוב לאביו

הרה"ח ר' בן ציון גבריאל הי"ו

אך ששון ושפחה ישכון באהלו תמיד

מתוך סיד"ש ושפע רב לעלמי עלמיה